

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim
standardom (NIS)

SPOZNAVANJE OKOLJA

Učni načrt

Razporeditev ur predmeta

Število ur	1. razred	2. razred	3. razred	Skupaj
Tedensko	3	3	3	
Letno	105	105	105	315

Učni načrt

Spoznavanje okolja

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (NIS)

Avtorji posodobljenega učnega načrta:

dr. **Gregor Torkar**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

dr. **Irena Hergan**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Brigita Škulj, OŠ Brinje Grosuplje

Vlasta Lekše, OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško

dr. **Nina Novak**, Zavod RS za šolstvo

dr. **Sandra Mršnik**, Zavod RS za šolstvo

Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo

Strokovna recenzenta:

dr. **Dušan Krnel**

Vesna Horvat, OŠ Ljudevita Pivka Ptuj

Uredila: **Andreja Vouk**, Zavod RS za šolstvo

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**

Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Prva spletna izdaja

Ljubljana 2022

Objava na spletni strani:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/spoznavanje_okolja_1_3_r.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID **[99237891](#)**

[ISBN 978-961-03-0654-2](#) (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Posodobljeni učni načrt za spoznavanje okolja v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 219. seji dne 17. februarja 2022.

Posodobljeni učni načrt za predmet spoznavanje okolja v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je pripravila predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet spoznavanje okolja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, določenega na 22. seji Strokovnega svet RS za splošno izobraževanje dne 3. decembra 1998, in učnega načrta za osnovno šolo za predmet spoznavanje okolja, določenega na 140. seji Strokovnega svet RS za splošno izobraževanje dne 17. februarja 2011.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI.....	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE, STANDARDI ZNANJA IN DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	5
4 SPLOŠNA PRIPOROČILA	50
4.1 URESNIČEVANJE CILJEV PREDMETA	50
4.2 MEDPREDMETNO POVEZOVANJE	51
4.3 INDIVIDUALIZACIJA IN DIFERENCIACIJA	52
4.4 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE	52
4.5 DIGITALNA TEHNOLOGIJA	54
ZNANJA IZVAJALCEV	54

1 OPREDELITEV PREDMETA¹

Učni načrt za predmet spoznavanje okolja v osnovnošolskem prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (v nadaljevanju program NIS) je strokovno besedilo, namenjeno učiteljem, ki poučujejo učence, usmerjene v ta program.

Predmet spoznavanje okolja zajema nadaljevanje in usmerjanje spontanega otroškega raziskovanja sveta in odkrivanja prepletenosti ter soodvisnosti v pojavih in procesih v naravnem in družbenem okolju. Predznanje, ki nastaja iz neposrednih izkušenj v okolju ali prek medijev, se pri pouku oblikuje, razširja in pogloblja.

Spoznavanje okolja združuje procese, postopke in vsebine, s katerimi spoznavamo svet, v katerem živimo. Predmet je vir informacij, zajema tudi spoznavanje in utrjevanje poti, kako več izvedeti, kako znanje povezovati in uporabiti. Zato je spoznavanje okolja eden izmed temeljnih nosilcev spoznavnega razvoja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. V njem so združene vsebine več znanstvenih področij, tako naravoslovnih in tehničnih (kemija, fizika, biologija, informatika, tehnika in tehnologija) kot družboslovnih (zgodovina, geografija, komunikologija, sociologija, etnologija, ekonomija in politologija). Predmet spoznavanje okolja spodbuja vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj, saj primerno vključuje medsebojno povezana okoljska, gospodarska in družbena vprašanja.

Stremi k doseganju ciljev trajnostnega razvoja, ki obravnavajo ključne okoljske izzive, kot so podnebne spremembe, varstvo voda, morij in kopenskih ekosistemov, ter tudi osrednje družbene probleme, kot so revščina, enakost spolov, pravičnost, trajnostna mesta, skupnosti, proizvodnja in potrošnja.

Vsebine predmeta so zasnovane na temeljnih pojmi, ki omogočajo nadgrajevanje v predmetih naravoslovje in družboslovje v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju in v naravoslovnih ter tehničnih in družboslovnih predmetih v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Pestrost vsebin in dejavnosti ter predlaganih metod poučevanja in učenja omogoča integracijo vsebin in smiselno povezovanje z matematiko in slovenščino ter športom, glasbeno in likovno umetnostjo. Cilji in vsebine spoznavanja okolja se nadgrajujejo v dnevih dejavnosti.

2 SPLOŠNI CILJI

Najpomembnejša splošna cilja predmeta sta **razumevanje okolja** in **razvijanje spoznavnega področja**. Uresničujeta se z **aktivnim** spoznavanjem okolja in vključevanjem vanj. V ožjem smislu je to spoznavanje dejstev, oblikovanje pojmov in povezav, kar vodi v znanje in

¹ V nekaterih delih besedila so izrazi učenec/učenka, učitelj/učiteljica (v ednini in množini) zapisani v slovnični obliki moškega spola kot nevtralni in veljajo za oba spola. Namen takega zapisa je boljša berljivost zaradi številčnosti navedenih izrazov v celotnem besedilu.

razumevanje ter uporabo znanja o **naravnem in družbenem okolju** ter v njem. Širše spoznavno področje vključuje razvijanje procesov, **zmožnosti in postopkov**, ki omogočajo bogatenje izkušenj, njihovo obdelavo in povezovanje za razvoj kompleksnega mišljenja. Cilj predmeta spoznavanje okolja je tudi organizacija pouka (ustvarjanje pogojev in priložnosti), ki bo omogočal razvijanje zmožnosti (spretnosti) in postopkov: opazovanja, primerjanja, razvrščanja, urejanja, merjenja, zapisovanja podatkov (matematična, naravoslovna, tehniška in inženirska kompetenca), napovedovanja in sklepanja, eksperimentiranja ter sporočanja (pismenost in digitalna kompetenca).

Ob tem se razvija odnos do dejstev, odprtost za sprejemanje tujih zamisli in občutljivost za dogajanja v naravnem in družbenem okolju. Zlasti ta občutljivost za dogajanja v okolju naj bi se razvila v zavedanje o pomembnosti človekovega preišljenega ravnanja tako v medosebnih kot **družbenih odnosih**, v razvijanju strpnosti do drugačnih in upoštevanje načela enakosti (osebnostna, družbena, državljanska in učna kompetenca).

Cilj predmeta je postaviti temelje za konstruktivno razmišljanje o vsebinah državljanstva, demokracije, pravičnosti, varnosti, človekovih pravic, etike in odgovornosti v lokalnem in mednarodnem smislu, demokraciji, pravičnosti, varnosti, človekovih pravicah, kulturni raznovrstnosti, proizvodnji in potrošniških vzorcih. Cilj predmeta so skladni s cilji vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj in zajemajo zavedanje zdajšnjih in prihodnjih okoljskih in družbenih vprašanj človeštva ter s tem povezano **ohranjanje naravnega okolja in sonaravno gospodarjenje** z njim.

S predlaganimi metodami in oblikami dela ob spoznavnih ciljih uresničujemo tudi širše cilje pouka v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, med njim zlasti družbene (komunikacija, odnosi med učenci in učiteljem) in motivacijske cilje (radovednost), razvijanje delovnih navad (kako se učiti), moralne cilje (norme v vedenju, reševanje moralnih nasprotij), ustvarjalnost, samopobude (eksperimentiranje, delo z gradivi), gibalne (ročne spretnosti, varnost pri delu) in čustvene cilje (pozitivna samopodoba, odnos do narave).

Splošni cilji in kompetence za vseživljenjsko učenje se med seboj povezujejo, dopolnjujejo in poglobljajo. Splošni cilji smiselno nadgradijo cilje kurikula za vrtce.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE, STANDARDI ZNANJA IN DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Cilji in vsebine so v učnem načrtu za spoznavanje okolja urejeni po sklopih. Vrstni red obravnave ciljev oziroma sklopov v posameznem razredu je avtonomna odločitev učitelja. Zapis operativnih ciljev po razredih je priporočilo, katere cilje bi kazalo doseči v prvem letu, katere v drugem in katere v tretjem. Učitelj sam presodi, ali bo cilje vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničeval tako, kot je priporočeno, ali pa upočasnjeno oziroma pospešeno.

V učnem načrtu so opredeljeni standardi znanja in **minimalni standardi znanja, ki so zapisani s krepko pisavo**. Standardi znanja so povezani s temeljnim znanjem, ki naj bi ga učenci dosegli ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Minimalni standardi znanja (označeni **krepko**) opredeljujejo znanja, ki so potrebna za napredovanje v drugo vzgojno-izobraževalno obdobje. Učitelj za napredovanje v višji razred znotraj vzgojno-izobraževalnega obdobja minimalne standarde znanja opredeli glede na obravnavane cilje.

SKLOP: ČAS

Namen učnega sklopa je razvijati pojem časa, spoznati osnovne časovne enote, osnove merjenja časa in spremembe v okolju v daljšem časovnem obdobju, širjenje razumevanja preteklosti in odnos učenca do dediščine v njegovem okolju; razširiti razumevanje sveta s spoznavanjem človekovih dosežkov v preteklosti in sedanjosti; naučiti se časovno opredeliti dogodke v času in prostoru ter raziskati preteklost s pomočjo različnih virov.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
– opazujejo in opisujejo dogodke in spremembe v različnih letnih časih,		
– na podlagi dolgotrajnejšega opazovanja opisujejo in primerjajo preteklost in sedanost v svojem življenju in ugotavljajo, da je bilo življenje ljudi v preteklosti drugačno,		– opišejo primere dediščine,
– primerjajo različne vidike življenja ljudi v preteklosti in danes (bivališča, prehrana, obleka, delo, prosti čas, prevoz),		– opazujejo značilnosti svojega kraja skozi čas in primerjajo opažene (vrednotijo) spremembe na podlagi različnih virov,
		– opisujejo časovni potek dogodkov in pojavov,
– opazujejo spremembe in opisujejo časovni potek dogodkov, uporabijo nekatere osnovne pojme za opredeljevanje dogodkov,		
		– se orientirajo na koledarju ter pri tem uporabljajo pojme mesec, teden, dan,
		– delijo dan na ure,

	– merijo kratkotrajne dogodke,
– opazujejo in opisujejo razlike med dnevom in nočjo.	– povezujejo navidezno gibanje Sonca in dnevni čas.

VSEBINE IN POJMI		
Moja preteklost Dan – noč Življenje ljudi v preteklosti Časovni potek in zaporedje dogodkov (dnevna rutina) Spremembe v času (kdaj, prej, potem, medtem ko)	Teden Letni časi Časovni trak (otrokov življenjski trak) Pot in navidezno gibanje Sonca Spremembe v času (včeraj, danes, jutri, deli dneva, letni časi)	Koledar Dediščina naših prednikov (tehnični dosežki človeštva) Spremembe v času (dan, mesec, leto) Teden, dnevi v tednu, ure Merjenje časa (ura)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU ČAS
<p>Učenci spoznavajo življenje ljudi v preteklosti tako, da prepoznajo in opisujejo stare in nove avtomobile, stare in nove hiše in podobno. Če je mogoče, z učenci obiščemo muzej. Poznavanje preteklosti je na neki način razumevanje sedanosti, kar pomeni, da je ohranjanje spomina na pretekle dogodke. Pri mlajših učencih je zanimanje za preteklost usmerjeno na konkretne ljudi (preteklost njih samih, preteklost njihovih staršev, preteklost pomembnih ljudi v njihovem kraju).</p> <p>Učenci prepoznajo spremembe v svojem kraju, jih primerjajo in vrednotijo (procesno-razvojni cilji) na podlagi različnih virov (npr. fotografije).</p> <p>Učenci si predstave o času oblikujejo glede na zaporedje in trajanje dogodkov (počasi – hitro, dolg – kratek čas), ki so jih sami doživeli. Otroci prej razumejo dele dneva (zjutraj, popoldne) kot dneve v tednu, prav tako prej razumejo pojem včeraj kot pojem jutri. Koledar učenci spoznavajo postopno, najbolj ob</p>

cikličnem spremljanju dogodkov v človekovem in družbenem življenju/okolju – življenjski cikel, praznični cikel. Tako sistematično do tretjega razreda dobijo predstavo o poteku in ponavljanju teh dogodkov skozi leto.

Učenci spoznavajo zvezo med gibanjem Sonca in dnevnim časom postopno, procesno. Pri tem povežejo svetli del dneva s Soncem na nebu in del noči z njegovo odsotnostjo, gledajo v nebo ter ugotavljajo, da je Sonce včasih nizko, drugič višje na nebu.

Če so spremembe v času enakomerne, lahko čas merimo. Ko učenci zaznajo te enakomerne spremembe, lahko postopno uvedemo merjenje časa in časovne enote (ura). Pri merjenju kratkotrajnih dogodkov učenci merijo čas trajanja nekega dogodka z različnimi urami.

Sklop Čas se **povezuje** s sklopi Prostor, Skupnosti, Jaz, Živa narava in Pojavi. Prav tako je smiselno cilje in vsebine sklopa Čas **povezati** s cilji drugih predmetov v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju (kot npr. potek dogodkov pri slovenščini, merjenje časa pri matematiki, ritem pri glasbeni in likovni umetnosti).

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP ČAS

Učenec:

- **opiše spremembe v svojem življenju,**
- ustrezno uporablja časovne izraze (kdaj, prej, potem, medtem ko, dan, teden, mesec, leto),
- **opiše časovni potek dogodkov v vsakdanjem življenju,**
- **opiše nekaj primerov dediščine (materialne, pisne, ustne idr.),**
- **ob primeru opiše, v čem se življenje ljudi v preteklosti razlikuje od današnjega,**
- predstavi nekaj dejstev in podatkov iz lokalne preteklosti,
- opiše razlike med deli dneva, dnevom in nočjo in to povezuje z gibanjem Sonca.

SKLOP: PROSTOR

Namen učnega sklopa je razviti zavedanje in predstave o različnih okoljih (prostorih) ter z neposrednim opazovanjem, gibanjem in orientiranjem v njih pridobivati spoznanja in veščine, ki vodijo do razumevanja okolja.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– se orientirajo v razredu, šoli (šolskih prostorih) in njeni bližnji okolici,– ob opazovanju okolice šole in fotografij prepoznavajo, kaj se nahaja v okolici in kje,	<ul style="list-style-type: none">– se orientirajo v bližnji ulici, na poteh v okolici šole,– opazujejo predmete in okolico šole z različnih zornih kotov in jih primerjajo,	<ul style="list-style-type: none">– se orientirajo v okolici šole/domačem kraju (glede na znane objekte),– opazujejo predmete z različnih zornih kotov in jih narišejo,
<ul style="list-style-type: none">– uporabijo različne načine predstavljanja okolja (peskovnik, zemljevid, globus),– uporabijo in rišejo različne preproste skice in zemljevide,		
<ul style="list-style-type: none">– opazujejo in zaznajo z različnimi čutili prostore v šoli in okolici,– opazujejo in poimenujejo nekatere značilnosti pokrajine v bližnji okolici šole in na poti v šolo,	<ul style="list-style-type: none">– opazujejo, opišejo in primerjajo različne zgradbe v okolici šole/soseski in sklepajo o njihovem namenu uporabe,– opazujejo, opišejo in primerjajo površje v okolici šole ter ga povežejo z rabo tal,– opazujejo in opišejo vode v okolici šole,	<ul style="list-style-type: none">– opazujejo, razvrščajo in urejajo različna naselja po določenem kriteriju,– opazujejo in opišejo življenje in delo na kmetiji po letnih časih,– opazujejo in opišejo tržnico in primerjajo ponudbo na njej,– opazujejo in opišejo glavne značilnosti domačega kraja, primerjajo na podlagi različnih virov nekatere

		podobnosti in razlike med domačim krajem in drugimi kraji ter pokrajinami doma in po svetu,
– pridobivajo in uporabijo temeljne pojme pri opisovanju lege – zadaj, spredaj, zgoraj, spodaj, levo, desno, blizu, daleč itd. – in drugih pokrajinskih in družbenih značilnosti: hrib (hribovje), gora (gorovje), ravnina, dolina, reka, potok, morje, naselje (mesto, podeželje), cesta, železnica, obdelovalne površine (polje, njiva, travnik, sadovnjak), gozd, puščava itd.		
VSEBINE IN POJMI		
Orientacija v šoli (šolski prostori) Okolica šole	Zgradbe in njihov namen Okolica šole z različnih zornih kotov, površje in vode, opisovanje lege	Orientacija v okolici šole/domačem kraju Naselje (mesto, vas/podeželje) Domači kraj in drugi kraji, pokrajine (Slovenija, Evropa, svet) Kmetija, tržnica Pokrajinske značilnosti

<p style="text-align: center;">DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU PROSTOR</p>
<p>Učenci v sklopu skozi dejavnosti postopoma razvijajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – predstave o prostoru (učilnica, soba, stavba, soseščina (bližnja okolica), kraj idr.), – odnose med prostori (soba je v hiši, hiša je v tej ulici ipd.), – gibanje v prostorih in med njimi (poiskati pot od ene stavbe k drugi ipd.). <p>Predstavo prostora učenci gradijo ob dejavnostih na prostem, tako da se gibljejo v različnih prostorih in usmerjeno opazujejo, prepoznavajo in opisujejo lego in površje. Orientirajo se v zaprtem prostoru, bližnji okolici šole in domačem kraju. Glede na znane objekte in druge značilnosti ter proti koncu vzgojno-izobraževalnega obdobja s primerjanjem spoznavajo širši prostor (različnost pokrajin).</p>

Pri začetnem kartografskem opismenjevanju učenci spoznavajo različne načine predstavljanja geografskega okolja ob igri v peskovniku, z naravnimi materiali in drugimi gradniki (kocke, škatle ipd.). Opazujejo in opisujejo npr. kaj vidijo, kaj vidi nekdo drug (z druge perspektive), kaj vidijo od zgoraj, od spodaj itd. Ob koncu vzgojno-izobraževalnega obdobja, ko učenci rišejo preproste skice z legendo (znano ulico, omejeni prostor), ne gre samo za razvoj prostorskih predstav, temveč tudi za razvoj simbolnega jezika in operacije prirejanja, na kar učence usmerjamo glede na situacije že od prvega razreda dalje.

Ob dejavnostih na prostem in usmerjenem opazovanju spoznavajo glavne reliefne oblike (ali se teren dviga/vzpenja ali spušča, ali je okolica ravna ali hribovita), oblike površja, ki jih vidijo (hrib, ravnina, reka, potok) in jih opisujejo. Lahko npr. spuščajo žogo po površini in spoznanja povežejo z opazovanjem površja (ravno, položno, strmo). S poukom na prostem v okolici šole/domačem kraju prepoznavajo, primerjajo in opisujejo zgradbe, njihovo arhitekturo in namembnost (pošta, banka, trgovina, zdravstveni dom), kulturno in naravno dediščino ter druge značilnosti, po katerih se orientirajo. Odgovarjajo in tvorijo vprašanja (Kje je to? Kako pridemo do tja? Kakšno je tam? Kdo skrbi za ta kraj? Kaj ima ta kraj, česar drugi kraji nimajo? Je ta kraj večji ali manjši od tvoje sobe, igrišča? Kako lahko ta kraj spremenimo?). Lahko obiščejo kmetijo in sodelujejo pri opravilih na kmetiji, obhodijo njive, sadovnjake, travnike, pašnike. Na tržnici poizvedujejo, od kod prihaja hrana. Opazovane značilnosti ubesedijo z uporabo temeljnih pojmov ter predstavijo na različne načine (narišejo, izdelajo plakat ipd.). Učenci izdelujejo preproste modele, ki prikazujejo površje okolice šole, različne pokrajinske značilnosti. Pri tem uporabljajo naravne materiale, kot so pesek, glina ipd. Ob preprostih modelih opisujejo in uporabljajo znane pojme.

V sklop so vpeti tudi letni časi, saj učenci isto okolico opazujejo v različnih letnih časih in tako spremljajo spremembe tako v času kot v prostoru. Uresničevanje ciljev skozi vse leto **povezujemo** s sklopi Čas, v okviru katerega učenci ob spoznavanju preteklosti zaznavajo spremembe v času in prostoru, Vplivi človeka na okolje, pri katerem se učenci seznanjajo s posledicami vplivov človeka na okolje in dejavno pristopajo k varovanju in ohranjanju okolja, ter Skupnosti, pri katerem spoznavajo delo in način življenja ljudi.

Sklop Prostor je izhodišče za širjenje prostorske orientacije, spoznavanje in raziskovanje naravnih in družbenih procesov in pojavov od domačega kraja postopoma do Slovenije ter kartografsko opismenjevanje v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

Učenec:

- **se orientira v šoli in bližnji okolici šole,**
- bere preprost (slikovni) zemljevid,
- opiše nekaj naravnih in družbenih značilnosti domačega kraja,
- **na primeru naselja prepozna in poimenuje nekatere značilnosti,**
- **opiše prostore v šoli, pomembne zgradbe v okolici šole in njihovo namembnost.**

SKLOP: SNOVI

Namen učnega sklopa je rokovati z različnimi snovmi in jih na podlagi izkušenj primerjati glede na njihove lastnosti. Dokazati, da nekateri pojavi spremenijo lastnosti snovi. Razumeti, da so nekatere snovi ljudem nevarne. Slediti slikovnim navodilom obdelovalnih postopkov in načrtovati izdelek ter ga izdelati.

OPERATIVNI CILJI:**UČENCI:**

1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– razvrščajo, prirejajo in primerjajo snovi, jih opisujejo in ugotavljajo, da obstajajo trdne snovi in tekočine,– primerjajo lastnosti, po katerih ločimo trde snovi in tekočine (tekoče in sipke snovi),– spoznavajo posode za shranjevanje snovi,– na podlagi izkušnje ugotavljajo, da iz snovi z oblikovanjem nastanejo predmeti,– ugotavljajo, iz česa (iz katere snovi) je kaj narejeno,– z različnimi čutili spoznavajo lastnosti vsakdanjih, uporabnih snovi (papir, les, kamnine, steklo, kovine, plastika, keramika),	<ul style="list-style-type: none">– mešajo snovi in ugotavljajo, kdaj z mešanjem snovi lahko spremenjajo lastnosti snovi in kdaj ne,– opisujejo in razvrščajo snovi ter jih primerjajo po njihovih lastnostih (npr. tekočine po gostoti, viskoznosti, trdne snovi po trdoti in trdnosti),– pripravijo zmesi in uporabljajo postopke za ločevanje zmesi (sejanje, uporaba magnetov, prebiranje),– z opazovanjem razlikujejo med različnimi stanji vode (led, voda, para),– opazujejo spreminjanje stanj snovi (taljenje, strjevanje, izhlapevanje),	<ul style="list-style-type: none">– spoznavajo, da se snovi spreminjajo, opisujejo snovi pred spremembo in po njej (npr. sušenje, bledenje, rjavenje, gnitje),– s poskusi ugotavljajo, kaj povzroča spremembe (zrak, sončna svetloba, voda, segrevanje, ohlajanje),– napovedujejo in opazujejo spreminjanje lastnosti snovi pri segrevanju (kuhanje, pečenje ipd.),– spoznavajo zrak kot plinasto snov,

<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo, da so s piktogrami označene nevarne snovi, – vedo, da je treba z nevarnimi snovmi ustrezno ravnati, 		
<ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo različna gradiva (snovi: papir, glina), orodja in obdelovalne postopke ter povezujejo lastnosti gradiv in načine obdelave – preoblikujejo, režejo, spajajo, lepijo, – raziskujejo možnosti za preoblikovanje gradiv z gnetenjem, valjanjem, rezanjem, striženjem, – po navodilih izdelujejo uporabne predmete, – sooblikujejo pravila za ustrezno pripravo na delo in pospravljanje po njem in jih upoštevajo, 		
		– opazujejo izdelavo izdelka v delavnici ali tovarni in simulirajo izdelavo v razredu.
VSEBINE IN POJMI		
Predmet in snov Lastnosti predmetov in snovi Trdne snovi (sipke snovi in snovi v kosu), tekočine	Lastnosti trdnih snovi (trdota in trdnost) Lastnosti tekočin (gostota, viskoznost) Zmesi, ločevanje zmesi Taljenje, strjevaje	Oznake za nevarne lastnosti snovi Vplivi na spreminjanje lastnosti snovi Spreminjanje lastnosti snovi pri pojavih (sušenje, bledenje, preperevanje, raztapljanje, rjavenje, gnitje ipd.) Preprost načrt izdelave, shema poteka Zrak kot plinasta snov, izhlapevanje
Spreminjanje oblike snovi (gradiv) Iz snovi izdelujemo uporabne predmete (letalo, vrtopir (majhen helikopter oziroma propeler), papirnata vetrnica, vetrokaz, dežemer, košarica, papirna kapa, kozarec, glinen lonček idr.) Gradiva, orodja, postopki		

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU SNOVI

Učenci odkrivajo, da so predmeti narejeni iz različnih snovi. Isti predmeti so lahko narejeni iz različnih snovi in imajo zato različne lastnosti (plastična posoda, lesena posoda, kovinska posoda) ali pa so iz iste snovi različni predmeti. Učenci imenujejo snovi, iz katerih so narejeni različni uporabni predmeti v njihovem znanem okolju, odkrivajo in določajo lastnosti trdnih snovi (trdoto, trdnost, elastičnost, plastičnost, teksturo, toplotno prevodnost, prenos zvoka) z različnimi čutili. Spoznavajo lastnosti tekočin, z različnimi čutili in operacijsko določajo razlike v gostoti in viskoznosti (hitrosti pretakanja). Pline spoznavajo najprej kot zrak. Zrak, ujet v plastične vrečke ali balone, stiskajo, praznijo in polnijo. Priporočamo povezovanje s predmetom likovna umetnost, in sicer kiparsko oz. plastično oblikovanje (glina, slano testo, plastelin), oblikovanje izdelkov iz papirja ipd.

Spreminjanje snovi na zraku, sončni svetlobi in v vodi, kot so npr. sušenje, rjavenje, bledenje, preperevanje, gnitje, raztapljanje), izhaja iz izkušenj učencev, saj mnoge že poznajo (drugi predmeti, vsakdanje življenje). Pri tem se učitelj usmeri v razvijanje opazovanja spreminjanja snovi (npr. raztapljanje sladkorja v vodi) in opazovanje sprememb pri pošteno izvedenem poskusu.

Opazovanje proizvodnje v delavnici ali tovarni prilagajamo možnostim, ki jih ima šola (lahko gre za opazovanje dela učencev pri tehniki in tehnologiji). Namen dejavnosti je, da učenci dobijo uvid v to, da je delo načrtovano, da se delo deli, da so vloge razdeljene, da nastajajo odpadki in da je treba z njimi ustrezno ravnati, da vsi vedo, čemu bo služil izdelek. Ob koncu vzgojno-izobraževalnega obdobja naj učenci sodelujejo pri sprejemanju odločitve o tem, kateri uporabni izdelek lahko izdelajo v razredu – letalo, vrtopir (majhen helikopter oziroma propeler), papirnato vetrnico, vetrokaz, dežemer, košarico, papirno kapo, kozarec, glinen lonček idr. –, in po navodilih to uresničijo. Z igro vlog simulirajo proizvodnjo, ki so jo spoznali na vodenem ogledu.

Nevarne lastnosti snovi učenci v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju spoznavajo postopno, in sicer začnejo s spoznavanjem oznak nevarnih snovi, ki jih uporabljajo v znanem okolju.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP SNOVI

Učenec:

- **pozna nekaj lastnosti trdnih in tekočih snovi,**
- prepozna, iz česa so narejeni predmeti v njegovem znanem okolju,
- poveže snovi in orodja za njihovo obdelavo,
- zna razvrstiti snovi po izbrani lastnosti,
- **opiše spreminjanje nekaterih snovi v vodi, na soncu, zraku ali pri segrevanju,**
- **prepozna piktograme za nevarne lastnosti snovi,**
- razišče, oblikuje in gradi preproste tehnične predmete s sestavljanjkami in gradivi,
- **izdela preprost tehnični izdelek,**
- **pozna pravila varnega dela.**

SKLOP: SILE IN GIBANJE (ENERGIJA)

Namen učnega sklopa je razviti zavedanje gibanja teles, predmetov in naprav ter ugotavljati, da gibanje povzročamo na različne načine in da je za gibanje potrebna energija.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– opazujejo gibanje lastnega telesa in telesa drugih otrok in poimenujejo lastno gibanje, gibanje živali in igrač,– v konkretnih dejavnostih ugotavljajo, kaj povzroča spreminjanje gibanja,– po slikovnem navodilu sestavljajo igračo.	<ul style="list-style-type: none">– opazujejo in opisujejo delovanje in gibanje tehničnih naprav in vozil ter njihovih delov,– na podlagi opazovanja ugotavljajo, kako nastajajo sledovi gibanja in kaj jih povzroča,– uporabijo nekatere pripomočke za gibanje.	<ul style="list-style-type: none">– spoznajo, da lahko vplivamo na gibanje (smer, hitrost idr.),– ugotavljajo, da gibanje povzročimo s potiskanjem ali vlečenjem in da se gibanje lahko prenaša,– opazujejo gibanje teles v vodi in zraku ter po različnih trdnih površinah in kaj vpliva na to gibanje, kaj jih poganja.
VSEBINE IN POJMI		
Gibanje Spreminjanje gibanja (pospeševanje, zaviranje)	Delovanje in gibanje tehničnih naprav in vozil (škarje, klešče, dežnik, kolo idr.) Sledovi gibanja (sledovi živali, vozil) Mirovanje (sedenje, stanje, čepenje idr.) Pripomočki za gibanje (kolo, skiro, rolka, rolerji, drsalke, sani, smuči)	Smer in hitrost gibanja (vrtenje vetrnice, gibanje mlinčka) Vzrok in posledica, učinek Sestavljeno gibanje (del in celota) Potisk in vlek, trenje, vodni in zračni upor Prenašanje gibanja (pri preprostih mehanizmih, igrače, ura)

		Gibanje po različnih površinah (gladkih, hrapavih, ravnih, strmih) Vozila (na kolesih, brez koles, čolni, letala) Kaj poganja vozila (veter, voda, človek, motor)
--	--	---

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU SILE IN GIBANJE

V sklopu naj imajo učenci veliko priložnosti za igro z igračkami, ki se premikajo na različne načine, za popravljanje, razstavljanje, sestavljanje igračk in raziskovanje možnosti za gibanje neke igrače. V dejavnostih učenci preizkušajo gibanja različnih naprav in ugotavljajo, da gibanje povzročamo na različne načine. Učenci ob igri in usmerjenih dejavnostih ugotavljajo, kdaj kaj potisnemo in kdaj vlečemo, in pri tem spoznavajo smeri sile – od mene ali k meni. Ves pouk v zvezi s silami izvedemo na konkreten način in razvojni stopnji primerno. V dejavnostih naj učenci ugotavljajo zakonitosti tako, da povezujejo vzrok in posledico pri gibanju. Ob preizkušanju in opazovanju različnih naprav sklepajo, da gibanje povzročamo na različne načine (potiskanje, vlečenje avtomobilčkov, potiskanje čolnička po vodi, veslanje, sankanje, balinanje – prenašanje gibanja ob trku).

Sprva učenci opazujejo in opisujejo gibanje lastnega telesa, pri čemer v dejavnostih ugotavljajo, da položaja ne morejo spremeniti brez gibanja, da gibanje povzroči spremembo položaja glede na druga telesa in lego v prostoru. S poimenovanji posameznih gibov in smeri sestavljajo in razstavljajo gibanja (npr. nesti pomeni držati gor in se premikati v neki smeri). S potiskanjem in vlečenjem postopoma uvajamo pojem sila (gibanje lahko spremenimo, če nanj deluje sila). Veliko lahko učenci ugotavljajo v povezavi z gibalnimi nalogami pri pouku športa.

Učenci opazujejo gibanje vozil, strojev in naprav ter ugotavljajo, da je gibanje sestavljeno, saj se posamezni deli gibljejo drugače kot npr. celotno vozilo. Na lastnem telesu in ob predmetih ugotavljajo, kdaj telo miruje (sile v ravnovesju). V dejavnostih na prostem sklepajo na način in smer gibanja na podlagi opazovanja sledi. Ključnega pomena je opazovanje in navajanje na to, da ubesedijo opaženo.

Konkretne dejavnosti in preizkušanje (npr. mlinček, padalo, čoln) pomagajo učencem, da sklepajo, da na gibanje vpliva okolica (zrak in voda gibanje upočasnita). V vseh dejavnostih učenci pred izvajanjem napovedo, kaj se bo zgodilo. Učenci lahko v dejavnostih na prostem ali v telovadnici primerjajo gibanja po trajanju (Koliko časa?), dolžini poti (Kako daleč?) in hitrosti (Koliko časa za isto pot?). Pri tem lahko zbrane podatke prikazujejo s prikazi.

Učenci naj po slikovnem navodilu sestavijo (tehnično) igračo. Ta cilj uresničujemo v medpredmetni povezavi s slovenščino (npr. branje navodil, bralno razumevanje), likovno umetnostjo (npr. poznavanje barv, oznak).

Sklop je izhodišče za nadaljnje delo v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju (prenašanje teles z nošenjem, vlečenjem, potiskanjem in vožnjo), ugotavljanjem, kaj poganja gibajoče telo (človek, veter, voda, motor) in izgradnjo koncepta energija. Gibanje lahko **povežemo** s sklopom Živa narava, pri katerem učenci povežejo zunanjo zgradbo človekovega telesa s pomenom gibal (sklepov, mišic, kosti) za premikanje telesa.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP SILE IN GIBANJE

Učenec:

- **poimenuje gibanje ljudi in lege telesa (hoja, tek – sedenje, ležanje),**
- razlikuje med gibanjem in mirovanjem,
- **izvede dejavnosti in napoveduje gibanje teles v vodi, zraku in po različnih površinah,**
- razlikuje gibanja teles (smer, hitrost) in sile, ki nanje delujejo,
- ve, da na gibanje lahko vplivamo, ve, kaj poganja vozila (kolo, avto, jadrnica) in igrače (vetrnica, vodni mlinček).

SKLOP: POJAVI (ENERGIJA)

Namen učnega sklopa je opazovati spremembe, ki jih povzročajo različni pojavi (vremenski pojavi, svetloba, zvok); ugotavljati povezave med neživo naravo (pojavi) z živo naravo.

OPERATIVNI CILJI:**UČENCI:**

1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– spremljajo in zapisujejo vremenska stanja,– primerjajo vremenska stanja v različnih letnih časih,– prepoznavajo simbole za opis vremenskih stanj.	<ul style="list-style-type: none">– povezujejo vremenske pojave z vremenskimi stanji,	<ul style="list-style-type: none">– sklepajo o vplivu vremena na ljudi, živali in rastline,
	<ul style="list-style-type: none">– opazujejo in opisujejo gibanje oblakov,– spoznajo, da je veter premikanje zraka, in določajo hitrost in smer gibanja vetra.	<ul style="list-style-type: none">– spremljajo in opisujejo vremenske pojave in jih povezujejo s spremembami v naravi,– opazujejo in primerjajo različne padavine in merijo količine padavin (dež, sneg),– spoznavajo nekaj lastnosti svetlobe,– spoznavajo pogoje, v katerih predmete vidimo (predmeti oddajajo svetlobo ali so osvetljeni),– raziskujejo nastajanje in lastnosti zvoka.

VSEBINE IN POJMI		
Vremenska stanja (sončno, oblačno, deževno, vetrovno ipd.) Simboli za opis vremenskega stanja	Vremenski pojavi (padavine, veter, oblaki idr.) Izdelava vetrnice in vetrokaza (določanje hitrost in smeri vetra – kam piha, od kod piha)	Povezovanje vremenskih pojavov (oblaki – padavine, burja – mraz, megla – brezvetrje ipd.) Merjenje padavin (dežemer) Izvor svetlobe, sonce (povezovanje z dnevom in nočjo) Izvor in potovanje zvoka, glasnost, višina, trajanje zvoka

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU POJAVI
<p>Dejavnosti sklopa naj bodo povezane s predhodnimi predstavami učencev, obenem pa naj spodbudijo radovednost učencev.</p> <p>Učenci spoznavajo glavna vremenska stanja (sončno, oblačno, deževno) in jih povezujejo z vremenskimi pojavi (veter, oblaki), kar storijo ob različnih okoliščinah, v katerih opisujejo vreme (npr. oblačno je in dežuje). Učenci ugotavljajo vpliv vremena na ljudi in živali (galeb jadra v vetru, veter raznaša semena ipd.).</p> <p>V nadaljevanju opazujejo, opisujejo in prepoznavajo različnost oblakov (jih rišejo, primerjajo, povezujejo z vremenom), iz tega preidemo v dejavnosti, pri katerih zaznavajo veter kot premikanje zraka, pri tem ugotavljajo hitrost in smer vetra, izdelajo vetrnice in vetrokaze. V sklop Pojavi so vključeni tudi letni časi, saj učenci opazujejo vreme skozi letne čase in tako ugotavljajo spremembe.</p> <p>V tretjem razredu učitelj organizira dejavnosti, v katerih učenci ugotavljajo, da lahko vremenske pojave merimo (npr. merjenje padavin z dežemerom, merjenje višine snežne odeje). Učenci skozi opazovanje razmer in dogodkov v naravi spodbudimo k sklepanju o vplivu vremena na ljudi, živali in rastline (npr. galeb jadra v vetru, veter raznaša semena). Vremenski koledar naj nastaja skozi različne letne čase, saj s tem učenci z dolgotrajnejšim opazovanjem</p>

zaznajo spremembe in posledično sklepajo in povezujejo pojave z letnimi časi. Sprva naj znake za vremenski koledar predlagajo učenci in svoje predloge utemeljijo, kasneje njihove predloge primerjamo z dogovorjenimi.

Učenci raziskujejo lastnosti svetlobe in zvoka, napovedujejo, preizkušajo in poročajo. Pri spoznavanju lastnosti zvoka in svetlobe je v ospredju učenje z raziskovanjem in ne spoznavanje dejstev in pojmov. V raziskovanje usmerjene dejavnosti, ki pomenijo vrsto zanimivih okoliščin, v katerih učenci razmišljajo in opazujejo, četudi še ne razumejo, kaj je svetloba ali zvok (to tudi ni cilj). Pri raziskovanju svetlobe in zvoka učenci povežejo zaznave s čutilom za vid in zvok. Učenje z raziskovanjem zvoka učencu omogoča, da spozna nastanek zvoka (tresenje, nihanje) in širjenje zvoka do ušesa, s katerim zvok sprejemamo. Pri tem lahko učenec razlikuje višine tonov, glasnost oz. jakost in trajanje zvoka, poimenuje različne zvoke naprav, živali. Raziskovalna vprašanja so npr.: Kaj povzroča hrup v kuhinji? Ali vsi zvoki trajajo enako dolgo? Kaj povzroča zvoke v telesu? Spodbudimo radovednost učencev z izhodiščnimi situacijami, kot npr.: Kadar rečeš AAAA ..., dokler ti ne zmanjka sape, povzročiš neprekinjen zvok, traja dolgo brez prestanka. Kadar ploskaš z rokami, povzročiš prekinjen zvok, ki je kratek in se lahko ponavlja. Katere neprekinjene zvoke še poznaš? In katere prekinjene?

Pojav svetlobe in zvoka **povezujemo** s cilji, ki se nanašajo na skrb za zdravje in čutila. Sklop je izhodišče za izgradnjo koncepta energija v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP POJAVI

Učenci:

- **opiše in primerja različna vremenska stanja in pojave,**
- **poveže letne čase z vremenskimi pojavi,**
- **poveže vpliv vremena z življenjem ljudi in živali,**
- med predmeti prepozna svetila in ve, kdaj predmet oddaja svetlobo,
- opiše nastajanje in lastnosti zvoka na preprostih primerih,
- pozna čutilo za zvok in svetlobo.

SKLOP: ŽIVA NARAVA

Namen učnega sklopa je razviti razumevanje, kaj so glavne značilnosti in potrebe živih bitij; razviti temeljno razumevanje zgradbe in delovanja človeškega telesa; razviti temeljno razumevanje pomena zdravja za človeka in praktično udeleževati načine ohranjanja zdravja.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– pojasnijo, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in različnih dejavnikov nežive narave,– opišejo, kaj potrebujejo sami in kaj druga živa bitja za življenje,– primerjajo nekatere razlike in podobnosti v zgradbi in delovanju rastlin in živali,– prepoznajo, opišejo in poimenujejo pogostejše vrste rastlin in živali v bližnji okolici,	<ul style="list-style-type: none">– dokazujejo, da rastline potrebujejo za življenje zlasti zrak, vodo z mineralnimi snovmi in svetlobo,– pojasnijo, da se živali prehranjujejo z rastlinami, drugimi živalmi ali obojim,– razumejo, da rastline gojimo za hrano (polje in vrt) in da za pridelavo potrebujemo orodja in stroje,	<ul style="list-style-type: none">– z opazovanjem ugotavljajo, kako ponavljajoče se spremembe vplivajo na rastline in živali (noč – dan, letni časi),– prepoznajo, opišejo in razlikujejo značilna življenjska okolja v Sloveniji ter prirejajo njim značilne živali in rastline,– ugotavljajo, da živa bitja iz okolja nekaj sprejemajo (hrana, zrak, voda), predelujejo in oddajajo v okolje,– pojasnijo, da hrana vsebuje snovi, ki so nujne, da se telo giblje, raste in pravilno deluje, ter da živa bitja potrebujejo prostor, v katerem lahko živijo,– spoznajo, da imajo lahko živa bitja potomce,– s poskusi utemeljijo, da rastline bolj kot druga živa bitja za življenje potrebujejo tudi svetlobo in vodo z mineralnimi snovmi,– pojasnijo, da se ljudje in druge živali rodijo, rastejo, imajo potomce, se postarajo in umrejo,

	<ul style="list-style-type: none"> – preizkušajo, da mlade rastline lahko zrastejo iz semen, čebulic, gomoljev, potaknjencev, – raziskujejo vrt kot življenjsko okolje, 	<ul style="list-style-type: none"> – primerjajo in urejajo podatke o dolžini življenja ljudi in drugih živalskih vrst ter ugotavljajo, da vsa živa bitja umrejo in se po smrti razgradijo, – razumejo, da imajo živali potomce, ki navadno izhajajo iz samca in samice, in da so potomci podobni staršem, – opišejo, da otrok nastane, se razvija v materi, se rodi in raste, – spoznajo, da se rodimo kot moški ali kot ženske,
<ul style="list-style-type: none"> – z opazovanjem spoznajo, da ljudje rastejo, se hranijo, premikajo in uporabljajo svoja čutila, – prepoznajo, opišejo in poimenujejo zunanje dele telesa ter preizkušajo gibljivost sklepov med telesno vadbo, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisujejo svoja čutila (vid, sluh, tip, okus, vonj), – prepoznavajo, opišejo in poimenujejo dražljaje iz zunanjega okolja in jih povežejo s svojimi čutili, 	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznajo pomen redne nege telesa, redne telesne aktivnosti za dobro počutje ter vzroke dobrega počutja ob redni telesni vadbi, – se urijo v dejavnostih za preprečevanje bolezni ter preizkušajo preventivne ukrepe za preprečevanje poškodb, 		
<ul style="list-style-type: none"> – pojasnijo, da jim zdrav način prehranjevanja, telesne vaje in počitek omogočajo rast in razvoj ter da jim pomagajo ohranjati zdravje, – izkazujejo samostojnost pri skrbi zase (toaleta, higiena rok, uporaba jedilnega pribora itn.), 		<ul style="list-style-type: none"> – navajajo, katere snovi v njihovem okolju so nevarne, – opisujejo osnovne preventivne ukrepe za zaščito pred boleznimi in poškodbami.
<ul style="list-style-type: none"> – ugotavljajo, da jim nekatere stvari iz okolja lahko škodijo (npr. zastrupitve, alergije, nevarnosti sončnega sevanja). 	<ul style="list-style-type: none"> – poznajo pomen raznovrstne prehrane in razvijajo družabnost, povezano s prehranjevanjem. 	

VSEBINE IN POJMI		
<p>Živa in neživa narava Okolje in živa bitja Raznoverstnost živega Rastline in živali Človeško telo (zunanji deli) Pogoji za zdravo življenje in rast (prehrana, gibanje, počitek, higiena)</p>	<p>Pogoji za življenje živali (hrana, voda in rudninske snovi, zrak, prostor) Pogoji za življenje rastlin (svetloba, voda in rudninske snovi) Nastanek novega bitja (razmnoževanje, rast, razvoj) Razvoj rastline Vrt Čutila Redna telesna vadba Pomen raznoverstne prehrane</p>	<p>Ponavljajoče spremembe in živa narava Življenjska okolja (park, travnik, gozd, sadovnjak, mlaka, reka, polje idr.) Živa bitja sprejemajo in oddajajo v okolje Medsebojna odvisnost živih bitij in prehranjevanje, vloga svetlobe za živa bitja Straši in mladiči (potomci) Življenjski krog (rojstvo, rast, razvoj, smrt, razkrajanje) Nevarne snovi, ki ogrožajo zdravje, in bolezni Zaščita pred boleznimi in poškodbami (higiena rok in kašlja, ustna higiena, čelada in druga zaščitna oprema, zaščitne kreme proti sončnim opeklinam idr.)</p>
DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU ŽIVA NARAVA		
<p>Pouk sklopa Živa narava naj bo v največji možni meri izveden na prostem. Učenci naj redno obiskujejo isto naravno okolje v bližini šole, kjer opazujejo in doživljajo naravo in živa bitja v časovnih intervalih skozi vse leto. Pri dejavnosti usmerimo pozornost na otrokova čutila (vidim, slišim, voham, tipam, okušam). Učence vodimo v smeri spoznanja, da se vse v naravi spreminja in da se nekatere spremembe redno ponavljajo. O pridobljenih spoznanjih in izkušnjah naj se čim več pogovarjajo med seboj in z učiteljem (reflektirajo izkušnje).</p> <p>V naravi naj zbirajo zanimive naravne materiale ter oblikujejo naravoslovne zbirke, naravoslovne koticke v učilnici, kjer se lahko urijo v spoznavnih postopkih (npr. razvrščanje, urejanje, primerjanje).</p>		

Na konkretnih primerih v naravi in gojilnicah naj odkrivajo bistvene pogoje za življenje živali in rastlin. Samostojno naj učenci skrbijo za živali in rastline v učilnici. Živali naj bodo v učilnici le toliko časa, dokler učenci želijo in lahko skrbijo zanje. Ob izvajanju gojenja rastlin in živali naj konkretno spoznajo pojme, kot so starši in mladiči ter življenjski krog.

Pri spoznavanju živih bitij in življenjskih okolij učence vodimo v opazovanje podrobnosti, kar spodbuja natančnost pri opazovanju. Pri tem naj uporabljajo ročne lupe in druga optična pomagala. Z njimi si ustvarijo predstavo o živem svetu, ki ga ne vidijo s prostim očesom. Pri spoznavanju živih bitij učence vodimo, jih usmerjamo v opazovanje podrobnosti, kar spodbuja natančnost pri opazovanju in prepoznavanju. Začetke klasifikacije živih bitij uvajamo šele, ko so učenci že spoznali večje število organizmov. Učence spodbujamo, da sami razmišljajo o tem, po kakšnih merilih bi razvrščali organizme.

Zdrav način življenja in preventivno vedenje naj učenci pridobivajo ob vsakdanjem delu; s spodbujanjem pogovora o lastnih izkušnjah, slikami in filmi omogočamo, da širijo in poglobljajo svoje predstave o zdravem načinu življenja, zdravi prehrani ter preventivnem vedenju pred boleznimi. Pouk naj vodi k razumevanju nekaterih znakov bolezni, vendar se ne spuščamo v večje podrobnosti in ne pričakujemo poznavanja bolezenskih znakov. Zdrav način življenja in preventivno vedenje naj učenci usvajajo ob vsakdanjem delu kot del dnevne rutine (npr. umivanje rok pred obroki, higiena kašlja in kihanja, minute za rekreacijo).

S pomočjo slik, filmov, pogovora idr. razvijamo spoznanja o razvoju otroka in otroštvu. Če je mogoče, organiziramo pogovor z bodočo mamico.

Dnevi dejavnosti naj bodo organizirano usmerjeni v različna življenjska okolja, v katerih primerjajo podobnosti in razlike v življenjskih razmerah živih bitij ter spoznavajo medsebojno odvisnost živih bitij. Pri tem jih spodbujamo k odkrivanju preprostih povezav med človekom in okoljem (varovanje okolja in narave). Spoznavanje živih bitij in značilnih življenjskih okolij lahko popestrimo z obiskom živalskega vrta, botaničnega vrta ali arboretuma. Dneve dejavnosti lahko izkoristimo tudi za projektne, aktivne oblike spoznavanja pomena skrbi za zdravje, npr. zdravo prehranjevanje, preprečevanje bolezni in poškodb.

Učenci naj živa bitja in življenjska okolja natančno opazujejo, primerjajo, razvrščajo, opisujejo, merijo, skicirajo, beležijo ter o rezultatih poročajo (npr. rast rastline v lončku, število ptic in njihova pogostost na krmilnici, opazovanje sledov živali v naravi).

Vrednotenje znanja in veščin v vsebinskem sklopu naj poteka tudi kot vrednotenje praktičnega dela (npr. vrednotenje praktičnih izdelkov, gojitev živih bitij).

Obravnavo življenjskih okolij in njihovih sprememb skozi vse leto lahko **povežemo** z obravnavo sklopa Pojavi, v okviru katerega učenci obravnavajo vremenske pojave; za izvajanje meritev uporabimo izdelke (npr. vetrokaz, dežemer), ki jih izdelajo v sklopu Snovi. Obravnavo življenjskih okolij povežemo tudi s sklopom Energija, pri katerem lahko učenci opazujejo sledove gibanja živali (stopinje) in sledove ljudi (sledove vozil) ter to povežejo s sklopom Vplivi človeka v okolju, pri katerem izpostavimo negativne posledice človekovega delovanja za živali in rastline ter njihova življenjska okolja (npr. izsekavanje gozda, onesnaževanje voda, uporaba škropiv v kmetijstvu, svetlobno onesnaženje). Medpredmetna **povezava** z matematiko (štetje, merjenje, izdelava stolpičnih grafov) in slovenščino (opisovanje živih bitij, okolij, pojavov).

Sklop Živa narava je izhodišče za poučevanje zgradbe in delovanja človekovega telesa in raznolikosti rastlin in živali v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP ŽIVA NARAVA

Učenec:

- **opiše, kaj živa bitja potrebujejo za življenje in katere so ustrezne življenjske razmere,**
- **pozna, da so rastline in živali živa bitja in da živa bitja rastejo, se razmnožujejo in umrejo,**
- poveže in opiše živa bitja in njihova življenjska okolja,
- razvrsti živa bitja v skupine po preprostih zunanjih značilnostih,
- **opiše, kako je človek povezan z naravo,**
- **razume, da so živa bitja zaradi hrane med seboj soodvisna,**
- pozna nekatere načine razmnoževanja živih bitij,
- opiše, kako ljudje in druge živali rodijo, rastejo, se hranijo, premikajo in uporabljajo čutila,
- **pozna zunanje dele človeškega telesa,**

- poveže čutilo z dražljajem iz okolja,
- **razume pomen zdravja za človeka in načine ohranjanja zdravja.**

SKLOP: JAZ

Namen učnega sklopa je spoznavanje sebe in vzpostavljanje odgovornega odnosa do sebe in svoje prihodnosti.

OPERATIVNI cilji:		
Učenci:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none"> – predstavijo se z osnovnimi podatki (ime, priimek, kraj bivanja), – primerjajo in opisujejo podobnosti in razlike med sabo in drugimi, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisujejo se z več podatki (naslov, starost, najljubše dejavnosti v prostem času ipd.), – ugotavljajo, da si lahko ne glede na spol in medsebojne razlike svobodno izbiramo različne igre, športe, prijatelje, vloge, – opisujejo značilnosti obdobja človekovega življenja, 	<ul style="list-style-type: none"> – raziščejo interese njim bližnjih ljudi in jih primerjajo s sabo, – prepoznajo različne (dobre in slabe) navade ter razumejo njihov pomen,
<ul style="list-style-type: none"> – opisujejo, kaj vse že znajo/zmorejo in kje/od koga so se to naučili, kdo jim je pri tem pomagal, 	<ul style="list-style-type: none"> – ugotavljajo, da so vsako leto starejši, in opisujejo, kaj so se naučili, – predstavijo lastne interese, – ob različnih dejavnostih raziščejo, kaj se lahko naučijo s tipanjem, vonjanjem, poslušanjem, okušanjem, opazovanjem, – naredijo izdelek/dejanje in ga predstavijo, 	<ul style="list-style-type: none"> – opišejo, kje se lahko učijo in kako (z lastno dejavnostjo, od drugih ljudi, iz knjig, medijev), – poiščejo vire o določeni temi, – prepoznavajo in opisujejo lastni napredek, – izberejo si konkretni cilj in načrtujejo korake za doseg tega cilja, – se urijo v razporejanju svojih dejavnosti za uspešno učenje (urejajo urnik dejavnosti),
<ul style="list-style-type: none"> – opisujejo, kaj je v okoljih, v katerih se gibljejo, zanje varno in kaj ne, 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznajo in opišejo nevarne (socialne) situacije v svojem okolju in se znajo nanje ustrezno odzvati (prositi za pomoč), 	

– opazujejo zunanje znake izražanja čustev,	– opisujejo lastna čustva in razložijo, kako čustva vplivajo na ravnanje,	– opazujejo različne čustvene izraze (veselje, strah, jeza, žalost) in primerjajo različne odzive ljudi na isti dogodek,
– poznajo ustrezna ravnanja pri doživljanju raznih čustev in jih uporabljajo v konkretnih situacijah (socialne igre, igre vlog).		
VSEBINE IN POJMI		
Človek posameznik kot enkratno in neponovljivo bitje Podobnosti in razlike med ljudmi (Moja) čustva – prepoznavanje čustev (Moje) socialne spretnosti	Človek se spreminja Nevarne okoliščine Izbira Enakost med spoloma	Učenje Razporeditev časa Interesi in navade

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU JAZ
<p>V razredu nenehno skrbimo za vzdušje, ki deluje spodbudno za izražanje vsakega posameznika. Učenci v prvem razredu spoznavajo sebe in druge po zunanjih lastnostih (npr. odtiskovanje stopal) in osebnotnih lastnostih. Učenci se predstavljajo z različnimi podatki (igre vlog). Ugotavljajo, ali poznajo koga z enakim imenom in/ali priimkom, z več imeni/priimki, katera ljubkovalna imena in vzdevke imamo ipd. V tretjem razredu lahko izdelajo svoje »osebne izkaznice« in jih uporabijo v igri vlog (povezava s temami o poklicih, ustanovah). V drugem razredu spoznavajo obdobja človekovega življenja in pri tem izhajajo iz svojega življenja. Pri tem sodelujejo v pogovorih o prihodnosti (npr. poklicne želje). V tretjem razredu cilje usmerimo v ozaveščanje pomena znanja, ki ga uporabimo za prosti čas in učenje (učenci načrtujejo prosti čas in učenje).</p> <p>Obravnavamo primere konkretnih navad in posledic iz otrokovega vsakdanjega življenja (npr. takoj po jedi pobrišemo mizo, sicer lahko umažemo zvezke, na isto mesto pospravljamo šolske potrebščine, sicer jih ne najdemo, posodimo predmete, se umirimo, povabimo sošolca k igri itd.). Učence spodbudimo k pogovoru o tem, da nekateri ljudje ne morejo narediti nečesa, kar drugi lahko, in jih spodbujamo, da sledijo lastnim interesom, in krepimo njihovo radovednost.</p>

Učenci ob konkretnih primerih opazujejo svoj napredek in ga ubesedijo. Učitelj učence spodbudi, da prepoznajo napredek pri sebi in drugih in ga pohvalijo. Izdelujejo npr. portfolio, pišejo dnevnik, ki jim pomaga pri spoznavanju sebe in svojega napredka. V opazovanju sebe in drugih učencem pomagamo tako, da jih usmerjamo v podrobnosti in se o njih pogovorimo. Izvajamo dejavnosti za krepitev pozitivne samopodobe in samospoštovanja. Kot vzor učencem pogosto kaj pohvalimo, da se učenci tudi sami naučijo opaziti, kaj lahko pohvalijo, kako se zahvalijo, kako/v katerih primerih se opravičijo in kako se ob tem počutijo. Ob primerih iz vsakdanjega življenja učenci spoznajo, kako lahko napredujejo, če načrtujejo cilje in jih dosegajo po korakih (npr. če želijo imeti ves čas urejeno torbo/omaro/sobo, lahko načrtujejo, kako bodo to dosegli: kaj je treba storiti najprej, kaj naslednji dan itd.). Načrtujejo razporejanje svojih dejavnosti (npr. ko pridejo domov, se spočijejo, naredijo nalogo, pripravijo torbo za naslednji dan), nato pa preverjajo, ali so zmogli opraviti to, kar so načrtovali/organizirali, in z novimi spoznanji ponovno načrtujejo. Pri tem učitelj učencem daje možnost izbire in sprejemanja odločitev ter prevzemanja odgovornosti za sprejete odločitve.

Med šolskim letom ob konkretnih dogodkih ubesedimo različne načine in intenzivnost čustvenega odzivanja. Razložimo, kaj nas je navdušilo, prestrašilo, razvedrilo, ter analiziramo čustvena stanja učencev. Zavedanje sebe lahko učenci krepijo v analizah po igrah vlog, socialnih igrah, ob ogledalu (npr. opazujejo svojo podobo in spreminjanje izrazov), ob izdelavi knjige o sebi, pogovoru o kratkih posnetkih/filmih, ki jih sami posnamejo. Ozaveščanje in obvladovanje lastnih čustev se razvija postopoma. Čustev ne delimo na dobra in slaba, učimo se jih izražati tako, da ne prizadenemo drugih ljudi.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP JAZ

Učenec:

- **predstavi sebe,**
- **opiše značilnosti obdobja človekovega življenja,**
- primerja sebe in druge po zunanjih pojavnostih,
- predstavi razmišljanje o tem, kaj se je naučil in kaj zna narediti,
- zna poiskati vire o določeni temi, ki ga zanima,
- **prepozna in opiše zanj nevarne okoliščine in ve, kje najde pomoč.**

SKLOP: SKUPNOSTI

Namen učnega sklopa je poznavanje različnih skupnosti (družina, razred, šola, soseska, naselje, država), zavedanje pomena sodelovanja, strpnega odnosa do drugih in doživljanje sebe kot dela skupnosti.

OPERATIVNI CILJI:**UČENCI:****1. RAZRED****2. RAZRED****3. RAZRED**

– opisujejo življenje ljudi v različnih družinskih skupnostih in razvijajo strpen odnos do njih,
– uporabljajo poimenovanja za člane ožje družine,

– ob konkretnih primerih spoznajo, da si moramo v družini pomagati, sodelovati in si razdeliti delo,
– uporabljajo poimenovanja za člane širše družine,

– izdelajo tedenski urnik pomoči pri opravilih v družini,
– razvijajo razumevanje sodelovanja in spoštovanja med družinskimi člani,

– poznajo svoje sošolce, ime šole ter imena učiteljev in vzgojiteljev, ki jih učijo,
– poznajo prostore in delavce v šoli,

– spoznajo dejavnosti v šoli (interesne dejavnosti idr.),
– obišejo šolsko knjižnico in druge prostore v šoli,

– naštevajo nekatere dejavnosti in ustanove v okolici, namenjene širši skupnosti (banka, zdravstveni dom, knjižnica, muzej, gasilski dom idr.), in opisujejo, zakaj so potrebne za življenje ljudi,

– opisujejo dejavnosti, ki jih izvajajo z vrstniki v soseski,

– opisujejo okoliščine, ko se srečajo in družijo z drugimi ljudmi iz soseske,

– vedo, da živijo v državi Sloveniji,
– spoznajo državne simbole v državi Sloveniji (zastava, grb, himna), glavno mesto in denar (evro),

		– ob konkretnih primerih iz svojega okolja sklepajo, da v Sloveniji živijo tudi pripadniki drugih narodov, in spoznajo druge kulture,
<p>– poimenujejo nekaj praznikov in povedo, zakaj jih praznujemo (osebni in drugi prazniki),</p> <p>– praznično doživljajo posebne dneve v letu (praznike), sodelujejo pri načrtovanju in pripravi različnih praznovanj,</p> <p>– doživljajo šolo kot okolje, v katerem so enake možnosti za vse učence,</p>		
		– opišejo nekaj običajev ob krajevnih praznikih (npr. gregorjevo, jurjevanje).

VSEBINE IN POJMI:		
Različnost družin Družinski člani Šola (ime) Prostori in delavci v šoli, sošolci Sosedje	Delitev dela v družini Medsebojna pomoč, sodelovanje Dejavnosti v šoli	Dejavnosti, namenjene širši skupnosti Država Slovenija Simboli Slovenije Prebivalci Slovenije
Prazniki v Sloveniji		

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K U SKLOPU SKUPNOSTI
<p>Učenci so člani različnih skupnosti (npr. družina, razred, šola, soseska, interesne dejavnosti). Pri spoznavanju pestrosti oblik družinskih skupnosti ni ključno poimenovanje posameznih skupnosti, ampak strpno sprejemanje razlik med družinami (številčnost, vezi), razumevanje pomena varnosti, medsebojnega sodelovanja, pripadnosti in sprejetosti vsakega posameznika. Z igro vlog (npr. z lutkami, sličicami oseb različne starosti ali zgodbami iz</p>

vsakdanjega življenja) se učenci vživljajo v položaj različnih družinskih članov, ki naj bodo namišljene osebe. Ne posegamo v intimo družin učencev. V pouk lahko vključimo filmske odlomke, ki omogočajo pogovor o različnih načinih življenja v skupnosti. Postavljamo odprta vprašanja, ki omogočajo razmišljanje in izražanje mnenj.

Delovanje šole spoznavajo ob konkretnih dejavnostih, ki potekajo na šoli, in se aktivno vključujejo v življenje šole. Dejavnosti v okolici, namenjene širši skupnosti, učenci spoznavajo ob vprašanju: Kaj lahko opravim v okolju/kraju, kjer živim?

Vsebine o državi Sloveniji lahko povežemo s cilji kartografskega opismenjevanja. Ob izdelkih iz drugih držav (hrana, oblačila, obutev) spoznavajo medsebojno povezanost med državami.

Praznike obravnavamo takrat, ko se koledarsko pojavijo. Za podrobnejšo obravnavo vsako leto izberemo nekaj praznikov (osebnih, državnih, verskih, krajevnih, mednarodnih), ostale praznike samo obeležimo. Ob državnih praznikih si ogledamo posnetke slovenskih naravnih lepote in poslušamo izbrane glasbene posnetke, ki pri učencih vzbujajo prijetne občutke. Učenci sodelujejo pri načrtovanju in pripravi praznovanj (npr. izdelava okraskov) in šolskih proslav in na njih aktivno sodelujejo ali na svoj način doprinesejo k prazničnemu vzdušju.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP SKUPNOSTI

Učenec :

- **predstavi družino in pri tem poimenuje sorodstvene povezave v njej,**
- opiše primere medsebojne pomoči v družini,
- **opiše svojo šolo,**
- opiše dejavnosti v okolici, namenjene širši skupnosti,
- **ve, da živimo v državi Sloveniji,**
- **pozna nekatere državne simbole Slovenije,**
- poimenuje in opiše nekatere praznike.

SKLOP: ODNOSI

Namen učnega sklopa je vzgoja zavedanja, da je življenje v različnih skupnostih/družbah/okoljih lažje, če spoštujemo medsebojne dogovore, pravila. Za dobre medsebojne odnose je treba skrbeti, razvijati spretnost ustrezne komunikacije in strpnega, odgovornega odnosa do drugih ljudi in narave.

OPERATIVNI CILJI:**UČENCI:**

1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none">– sooblikujejo razredna pravila in jih upoštevajo,– pojasnijo razliko med morati in smeti,– ugotavljajo, da si s prijatelji delijo podobne interese,	<ul style="list-style-type: none">– ob primerih spoznavajo, da ima vsak človek pravice in dolžnosti, ter opišejo razlike med pravicami in dolžnostmi,– zbirajo in urejajo podatke o poklicih, ki jih opravljajo starši in sorodniki (sosedji ali družinski prijatelji),– vedo, kaj je poklic in kaj hobi,	<ul style="list-style-type: none">– ob primerih pojasnjujejo, da imajo odločitve svoje posledice,– sodelujejo pri oblikovanju in sprejemanju odločitev in odgovornosti za skupno sprejete odločitve,– se vživljajo v položaj drugih ljudi in predvidevajo razplete določenih dogodkov,
<ul style="list-style-type: none">– sodelujejo v igri, si delijo šolske pripomočke in igrače in skrbijo zanje,– razlikujejo med lažjo in resnico,	<ul style="list-style-type: none">– razlagajo, kdaj so solidarni z drugimi,– poznajo pomembne telefonske številke in znajo prositi za pomoč,	<ul style="list-style-type: none">– pojasnjujejo, zakaj je prav, da si ljudje med seboj pomagajo v raznih stiskah (nesreča, bolezen, revščina),– opišejo primere organizacij, ki lahko nudijo pomoč,
<ul style="list-style-type: none">– poznajo in upoštevajo pravila družbenega življenja,– razvijajo komunikacijske spretnosti in spretnosti sodelovanja,		

– prepoznajo primere konfliktov in različnih vrst nasilja (besedno, psihično, fizično) ter vedo, kako ravnati v primeru nasilja.

VSEBINE IN POJMI

Svobodna izbira Prijatelj Sodelovanje Sporazumevanje med ljudmi, strpnost	Medsebojni odnosi Pravice in dolžnosti Poklic, hobi Solidarnost Pomembne telefonske številke	Odločitve in posledice Medsebojna pomoč Dobrodelne organizacije
Pravila Varnost in nasilje		

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU ODNOSI

Učenci v šoli vsakodnevno pridobivajo občutek socialne pripadnosti ter varnega, nediskriminatornega okolja. Ob življenjskih situacijah izkusijo uresničevanje človekovih pravic in spoštljiv odnos do posameznikov in različnih skupin učencev. Ob začetku šolskega učenci sodelujejo pri oblikovanju razrednih pravil, ki jih med letom dopolnjujemo in evalviramo. Pri tem vodimo pogovore o tem, kaj smemo in kaj moramo. Razredna in šolska pravila so lahko slikovno upodobljena. Učitelj s sproščenim vzdušjem ustvarja razmere za izražanje mnenj učencev in spodbuja kritično presojo. Upošteva izkušnje učencev, z občutkom usmerja občutljive pogovore, pripoveduje zgodbe in postavlja vprašanja, vodi igro vlog ipd. Poleg aktivnega vključevanja učencev v dogajanje v razredu in na šoli sta potrebna zgodnje seznanjanje z drugimi kulturami in spoštovanje različnosti. Sožitje med ljudmi zahteva od vsakega izmed nas veliko truda.

Ob branju novic in spremljanju humanitarnih akcij učence spodbujamo, da zaznajo, kdaj je nekdo v stiski in potrebuje pomoč. Ob socialnih igrah, branju različnih zgodb (povezava s slovenščino), igri vlog, izdelavi skupnih plakatov, igrah za krepitev skupine ipd. učenci razvijajo komunikacijske in sodelovalne veščine (znajo poslušati in slišati sošolce, vrstnike, so strpni, upoštevajo komentarje sošolcev in vrstnikov, jasno izražajo svoje mnenje, v skupini opravijo

svoj del nalog, dajejo pobude, si pomagajo, prizadevajo si vzpostavljati in ohranjati dobre medsebojne odnose itd.). Konfliktne situacije v razredu rešujemo sproti. Konkretiziramo situacijo in si pomagamo z lutkami in slikovnim gradivom. Redno skrbimo za varno in spodbudno učno okolje v razredu.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP ODNOSI

Učenec:

- pozna osnovna pravila družbenega življenja,
- **pojasni ustrezno ravnanje v različnih situacijah v razredu,**
- **opiše primere dolžnosti in pravic ter ravna skladno z njimi,**
- **razlikuje med tem, kar opravljamo kot svoj poklic in kar opravljamo kot hobi,**
- **poimenuje in opiše poklice ljudi v svoji okolici,**
- opiše primere nujnosti sodelovanja med ljudmi,
- izkaže ustrezne komunikacijske spretnosti in spretnosti sodelovanja,
- **prepozna primere nasilja in ve, kako in koga prositi za pomoč, če jo potrebuje.**

SKLOP: PROMET

Namen učnega sklopa je pridobiti znanje, razvijati spretnosti in vedenje za varno vključevanje in ravnanje v prometu na prometnih poteh v okolici šole in na poti v šolo ter ozaveščati trajnostno mobilnost.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
– opazujejo in opišejo prometne poti v okolici šole in varno pot v šolo,		
– opazujejo in opišejo prometne znake in oznake v okolici šole,	– opazujejo in opišejo pomen nekaterih prometnih znakov in znakov, pomembnih za vedenje pešcev, ki jih srečujejo v okolici šole in na svoji poti v šolo,	– razložijo pomen prometnih znakov za pešce in prepoznajo prometne znake za kolesarje v okolici šole in na poti v šolo,
– opisujejo in uporabijo pravila varne hoje (hoja v skupini in ob odrasli osebi, po pločniku, kjer ni pločnika, pri prečkanju ceste ipd.),	– opisujejo in uporabijo pravila vedenja v različnih prevoznih sredstvih,	– opazujejo in opišejo različna prometna sredstva, – opisujejo in prepoznajo vzroke za potovanja,
– opisujejo in s svojimi besedami povezujejo pomen nošenja rumene rutice ter uporabe kresničke za večjo vidnost v prometu (ustavljanje vozila),	– na primerih opazujejo in opišejo nevarnosti prometa v različnih vremenskih razmerah in sklepajo o pomenu nošenja svetlih oblačil, kresničke in drugih odsevnih sredstev za večjo vidnost v prometu,	

<p>– opazujejo in presojujejo vedenje sopotnika v različnih prevoznih sredstvih,</p>	<p>– Presodijo, katero prevozno sredstvo ima manjši negativni vpliv na okolje,</p>
	<p>– na primerih prepoznajo, da udeležba v prometu pod vplivom alkohola, mamil in zdravil ogroža vse udeležence v prometu.</p>
<p>VSEBINE IN POJMI</p>	
<p>Pravila vedenja v prometu in prevoznih sredstvih Varna pot v šolo Glavni prometni znaki v okolici šole Pomen vidnosti v prometu v različnih vremenskih razmerah Prometna sredstva Varnost sopotnika</p>	<p>Prometni znaki za pešce in kolesarje Vrste prometa (sredstva, vloga) Vzroki za potovanja Vpliv prometa na okolje</p>

<p>DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU PROMET</p>
<p>Učenci opazujejo in opisujejo promet (prometne poti, znake, prometna sredstva) v okolici šole in varno pot v šolo, kar pomeni, da gre za procesno-razvojni cilj, pri katerem ob dejavnostih pridobivajo znanja, razvijajo veščine in vedenje, potrebno za varno udeležbo v prometu. Poudarek je na pozornem opazovanju dogajanja v prometu, na kulturi vedenja v prometu ter usvojitvi varne hoje učenca ob uporabi zaščitne in varnostne opreme v različnih vremenskih razmerah. Ob tem razvijamo ozaveščanje in spodbujanje trajnostne mobilnosti. Učence je treba aktivno vključiti v promet kot pešce, da pridobijo izkušnje in informacije ter urijo vedenje, kar postopoma ponotranjijo z varnim vključevanjem v promet in ravnanjem v prometu.</p> <p>Učenci si predstave o varnosti in ravnanju v prometu razvijajo z neposrednimi ogledi sprehajalnih in drugih prometnih poti v različnih vremenskih razmerah v okolici šole tako, da jih opazujejo in opisujejo, določijo nevarne točke. Ob pogovoru in opazovanju udeležencev v prometu ter prevoznih sredstev v okolici šole ozaveščajo, kakšno mora biti njihovo ravnanje, da kot udeleženci v prometu poskrbijo za lastno varnost in s svojim vedenjem ne</p>

ogrožajo drugih. Ob vodenem pogovoru se seznanjajo o vzrokih za nesreče, kot so npr. igra, razposajenost, in ozaveščajo pravilno ravnanje. Vadijo lahko vidnost v prometu (opazovanje barv v zatemnjenem prostoru), na šolskem dvorišču preizkušajo, kako se hitreje ustavijo (kolo, peš, rolerji), kar lahko poteka v povezavi s cilji sklopa Sile in gibanje.

Ob igri in simulacijah prometnih učnih situacij (na modelu okolice šole, na preprogi s prikazom prometnih poti ipd.), ogledih filmov, opazovanju fotografij ali piktogramov, uporabi spletnih aplikacij in orodij ter ob vodenem pogovoru jih spodbudimo k opisovanju njihove poti v šolo in premišljanju o ravnanju med vožnjo v osebni avtomobilu in drugih prevoznih sredstvih. Simulirajo primerno obnašanje na različnih rekreacijskih površinah (kolesarska steza, sprehajalna pot, sankališče).

Pri tem ko učenci opazujejo promet, lahko prešttevajo prometne znake, prevozna sredstva, jih primerjajo in ločujejo po namenu, vrednotijo ravnanje opazovanih udeležencev v prometu. Prometne znake uvrščajo v štiri skupine (Pazi!, Prepovedano, Tukaj je ..., Naredi to ...). Spremljajo lahko gostoto prometa v različnih delih dneva. Svoja opažanja in ugotovitve skupaj predstavijo v preprostem (stolpičnem) prikazu.

Uresničevanje ciljev skozi vse leto **povezujemo** s sklopom Pojavi, pri katerem učenci ob spoznavanju vremenskih pojavov opazujejo, prepoznajo in opisujejo nevarnosti prometa v različnih vremenskih razmerah. Povezujemo s sklopom Vplivi človeka na okolje, pri katerem se učenci seznanjajo z negativnimi posledicami onesnaženosti zaradi prometa. Povezujemo s sklopom Sile in gibanje, pri katerem opazujejo in opisujejo delovanje in gibanje vozil ter njihovih delov.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP PROMET

Učenec :

- **pozna dejavnike varnosti v prometu (pravila za pešce, prometni znaki, vidnost v prometu) in se po njih ravna,**
- navede različna prometna sredstva in opiše njihovo vlogo,
- opiše vzroke za potovanja,
- na primeru opiše vpliv prometa na okolje.

Sklop: VPLIVI ČLOVEKA NA OKOLJE IN NARAVO

Namen učnega sklopa je razviti razumevanje, kako lahko človekove dejavnosti negativno vplivajo na naravo in okolje, v katerem živimo; razviti razumevanje o glavnih onesnaževalcih v lokalnem okolju ter praktično udejanjiti nekatere načine okolju prijaznejšega vedenja.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
<ul style="list-style-type: none"> – prepoznajo in utemeljijo, kako ljudje s svojim ravnanjem vplivajo na druga živa bitja, – opišejo, kako so človekove dejavnosti v okolju za živali ali rastline škodljive, lahko pa so za nekatere ugodne in za druge škodljive, – dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju narave ter k varovanju okolja, v katerem živijo, 		
	<ul style="list-style-type: none"> – opišejo, kako potrošniško vedenje vpliva na varstvo okolja, – opišejo, da ob proizvodnji in v vsakdanjem življenju nastajajo odpadki, – demonstrirajo ustrezno ravnanje z odpadki, ki nastajajo v vsakdanjem življenju. 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznajo, poimenujejo in opišejo glavne onesnaževalce in glavne posledice onesnaženja vode, zraka in tal, – demonstrirajo varčevanje z energijo in vodo v vsakdanjem življenju, – so dejavni pri urejanju in varovanju okolja, v katerem živijo.
VSEBINE IN POJMI		
Okolje, naravno in grajeno okolje	Negativne posledice krčenja in spreminjanja naravnega okolja ter onesnaževanja za živali in rastline	Onesnaževalci vode, tal, zraka Varčevanje z energijo Varčevanje z vodo

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU VPLIVI ČLOVEKA NA OKOLJE IN NARAVO

Pouk osredotočamo na okolje in izvajamo v okolju, v katerem učenci živijo. Učence vodimo v smeri spoznanja, da so nekatere človekove dejavnosti v okolju škodljive za živa bitja. V knjižnici, na svetovnem spletu, v domačem arhivu ipd. poiščejo stare fotografije in razglednice, ki jih uporabijo na sprehodih, na katerih opisujejo zaznane spremembe v okolju (npr. nove ceste, zgradbe, daljnovode, jezove), ki jih je povzročil človek, ter sklepajo o negativnih posledicah za živa bitja. Učence spodbujamo, da starše in stare starše povprašajo o spremembah v okolju, ki so se zgodile od takrat, ko so bili sami otroci. Zbrane izsledke predstavljajo v okviru šolskih in izvenšolskih dogodkov.

Učence spodbujamo (tudi z lastnim zgledom) k varčevanju z vodo in energijo in k pravilnemu ravnanju z odpadki. Demonstriramo jim, kako lahko pri vsakodnevnih opravilih varčujemo z energijo (npr. varčne sijalke, ugašanje luči) in vodo (npr. med umivanjem rok in zob). Navajamo jih tudi na smotrno rabo materialov (npr. papirja), odgovorno ravnanje s hrano in redno vzdrževanje lastnih predmetov ter potrebščin. S tem zmanjšujemo nastanek odpadkov. Učenci lahko v okviru dneva dejavnosti obišejo center za ločeno zbiranje odpadkov v bližini doma ter se pozanimajo, kaj se zgodi z odpadki, ko zapustijo njihove domove. Pogovorijo se o službi, ki skrbi za odvoz odpadkov. Učijo se pravilno ločeno shranjevati odpadke. V razredu lahko vsak teden določimo dežurnega učenca, ki preveri, da so ob izhodu iz učilnice električne naprave in luči ugasnjene, da v umivalnikih ne kaplja voda ipd. Čeprav imajo opisana okoljska vedenja majhen prispevek k varovanju okolja, je vendarle pomembno, da se učenec zaveda posledic svojih dejanj za okolje.

Učenci naj postanejo okoljski detektivi, ki v lokalnem okolju prepoznavajo onesnaževalce zraka, vode in tal ter se pogovarjajo o možnih posledicah onesnaževanja za naravo in zdravje ljudi. Pozornost namenimo tudi pravilom obnašanja v naravi, saj hrup, hoja ali vožnja zunaj urejenih poti ter uničevanje narave škodujejo živim bitjem, ki tam živijo. Pri tem je pomembno, da jim predvsem sporočamo, kaj lahko počnemo v naravi in ne, kaj vse je prepovedano.

Obravnavo negativnih vplivov človekovega delovanja na živali in rastline **povežemo** z obravnavo življenjskih okolij v sklopu Živa narava. Obravnavo onesnažil zraka, vode in tal lahko prepletemo s sklopom Promet, pri katerem obravnavamo vplive prometa na okolje. Pri obravnavi onesnažil se navežemo tudi na obravnavo lastnosti nevarnih snovi v sklopu Snovi ter posledic nevarnih snovi za zdravje ljudi v sklopu Živa narava. Obravnavo posledic krčenja in

spreminjanja naravnega okolja **povežemo** z obravnavo značilnosti domačega kraja in grajenim okoljem v sklopu Prostor. Obravnavo odgovornega odnosa do narave (npr. varčevanje z vodo, energijo, ravnanje z odpadki) povežemo s pravili družbenega življenja, nujne soodvisnosti in medsebojnega sodelovanja v družbi, ki jih obravnavamo v sklopu Odnosi.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA SKLOP VPLIVI ČLOVEKA NA OKOLJE IN NARAVO

Učenec:

- **opiše negativne posledice človekovega delovanja za živa bitja,**
- **ve, da moramo vzdrževati grajeno okolje in varovati naravno okolje,**
- **ustrezno ravna z odpadki,**
- **prepozna in opiše nekatere onesnaževalce voda, zraka in tal v svoji okolici.**

POVEZOVALNI SKLOP: POSTOPKI

Povezovalni sklop ni samostojen sklop, pač pa so njegovi cilji vgrajeni v ostale sklope, namen sklopa je razviti procesna znanja s spoznavnimi postopki, ki predstavljajo miselne in manipulativne dejavnosti, s katerimi učenci poleg vsebin odkrivajo tudi »naravo« naravoslovja in družboslovja ali zakonitosti znanstvenega dela.

OPERATIVNI CILJI: UČENCI:		
1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
OPAZOVANJE		
– usmerjeno opazujejo, uporabljajo več čutil, opazovano narišejo ali opišejo; pri opazovanju primerjajo, uporabljajo štetje in merjenje z nestandardnimi in standardnimi enotami.		
RAZVRŠČANJE		
– razvrščajo po skupnih lastnostih in razlikah (po enem kriteriju spremenljivk).	– razvrščajo po eni ali dveh spremenljivkah.	– razvrščajo po eni ali dveh spremenljivkah, iz razvrstitev določajo spremenljivko.
UREJANJE		
– urejajo po eni spremenljivki.	– urejajo po eni ali dveh spremenljivkah.	
PRIREJANJE		
– prirejajo 1 : 1.		

EKSPERIMENTIRANJE

– eksperimentirajo in napovedujejo – operacijsko določajo lastnosti, preverjajo napovedi,

– načrtujejo preprost poskus.

RAVNANJE S PODATKI

– grafično prikažejo in predstavijo ugotovitve opazovanj, raziskav idr.,

– oblikujejo in izpolnjujejo tabele.

– iz podatkov oblikujejo tabele, iz tabel pa rišejo stolpčne in vrstične prikaze,

– postavljajo vprašanja, berejo grafične prikaze.

SKLEPANJE

– povezujejo vzrok s posledico (zato, ker), povezujejo spremenljivke (čim več – manj, temveč – manj).

SPOROČANJE

– razvijajo sposobnosti za grafično komuniciranje (uporaba simbolov),

– delajo s pisnimi, slikovnimi in grafičnimi viri,

– kartirajo (v načrt okolice, ki jo poznajo, narišejo znane objekte),

– razvijajo sposobnosti za grafično komuniciranje (uporaba simbolov, preprosti načrti izdelkov, skica),
– z digitalno tehnologijo sistematično iščejo in uporabljajo primerne vire in literaturo,

– grafično prikažejo in predstavijo ugotovitve opazovanj, raziskav idr.

VSEBINE IN POJMI

Opazovanje, urejanje, razvrščanje, prirejanje, štetje, merjenje, napovedovanje, povezovanje, sklepanje, skiciranje

Piktogrami

Tabela

Podatki, trditve, stališča

Prikaz s stolpci

Časovni trak

Zemljevid

Knjižnično informacijsko znanje

Načrt, simboli

Prikaz z vrsticami

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K SKLOPU POSTOPKI

Učence uvajamo v oblikovanje pojmov o procesih in pojavih, ki potekajo v naravi. Ob tem uporabljajo spoznavne postopke (opazovanje, prirejanje, razvrščanje, urejanje, merjenje, napovedovanje, eksperimentiranje, sklepanje, ravnanje s podatki, sporočanje). Pri tem usmerjamo pozornost učencev v iskanje odgovorov na vprašanje: Kako to deluje? Ves čas učitelj učence spodbuja, da si zastavljajo vprašanja, da niso takoj zadovoljni z odgovori in da iščejo različne poti do odgovorov.

Opazovanje je temeljni spoznavni postopek, ki se ga učenci učijo predvsem tako, da čim več neposredno opazujejo. Učenci opazujejo usmerjeno, pri tem uporabljajo več čutil, opazovano narišejo ali napišejo; pri opazovanju primerjajo, uporabljajo štetje in merjenje z nestandardnimi in standardnimi enotami. Na začetku šolanja učenci opazujejo po zaznavnih kriterijih (tistih, ki jih lahko opazujemo s čutili za vid, sluh, voh in tip). Opazovanje je selektivno, zato je treba iz nesistematičnega opazovanja preiti k sistematičnemu ob podpori učitelja, ki postavlja vprašanja in vodi proces opazovanja. Mlajši učenci opazujejo objekt kot celoto in jih je zato treba pri opazovanju usmerjati. Pri tem jih učitelj usmerja in vodi ter skrbi, da iz nesistematičnega opazovanja učenci preidejo na sistematično opazovanje.

Postopki niso samostojen sklop, ampak so smiselno vključeni v vse prej navedene sklope. Preprosto povedano to pomeni, da v primeru obravnave sklopa Čas učenci opazujejo npr. spremembe v letnih časih, urejajo glede na časovni kriterij, sklepajo o zaporedju dogodkov, ravnajo s podatki, zbranimi z merjenjem časa. To učencem omogoči, da samostojno odkrivajo zakonitosti. Vsi ostali spoznavni postopki izhajajo iz opazovanja.

Razvrščanje je spoznavni postopek, pri katerem ugotavljamo enakost oz. neenakost med elementi dane množice glede na neko lastnost. Razvrščamo tako, da učenci iščejo skupne lastnosti in razlike med opazovanimi predmeti, pojavi in zakonitostmi kasneje. Razvrščanje poteka po metodi primerjanja danega elementa iz množice in ugotavljanje, ali je drugi enak ali neenak po neki lastnosti prvemu. Urejanje je spoznavni postopek, pri katerem neenakost elementov dane množice natančneje opredelimo (oblikujemo zaporedje). Učni načrt opredeljuje dve stopnji spoznavnega postopka, in sicer urejanje po eni spremenljivki (v prvem razredu) in kasneje urejanje po eni ali dveh spremenljivkah. Uvrščanje je spoznavni postopek, pri katerem razporedimo objekte v neko skupino na podlagi vnaprej določenih kriterijev. Prirejanje je spoznavni postopek, pri katerem razporedimo elemente dveh množic na podlagi relacij, ki obstajajo med njimi. Prirejanje pomeni povezovanje predmeta s predmetom (skodelica – krožnik), predmeta s pojavom (sol – okus), predmeta z zvokom, pojava s predmetom (dež – pelerina), zvoka s predmetom, pojava s pojavom (nevihta – močan dež), množice s predmetom (igre s kartami) in množice množic s množico (obleke – omara, perilo – predali, knjige – police).

Učenci kartirajo tako, da na načrt okolice, ki jo poznajo, vrišejo npr. objekte, ki jih vidijo (drevesa, klopi, koše ipd.) ali pot. V načrte ne vrisujejo premičnih objektov, npr. avtomobilov.

Spoznavni postopki eksperimentiranja, ravnanja s podatki, sklepanja in sporočanja so v veliki meri povezani s koraki učenja z raziskovanjem, ki sprva poteka vodeno. Učenci naj najprej izvajajo posamezne postopke, kasneje pa jih s podporo učitelja povežejo v celotno raziskovanje od zaznavanja do oblikovanja sklepa in sporočanja. Učenci raziskujejo pojave iz svojega vsakdanjega življenja, prostor, snovi, živo in neživo naravo, kakor tudi odnose v skupnosti. Spoznavni postopki so temelj spoznavanja na vseh področjih – družboslovnih, naravoslovnih in tehničnih.

STANDARDI ZNANJA OB KONCU PRVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA OBDOBJA ZA POVEZOVALNI SKLOP POSTOPKI

Učenec:

- **sistematično opazuje,**
- **ureja, razvršča, prireja telesa, snovi, živa bitja in pojave, poišče povezave** in sklepa,
- **primerja fotografije, kratka besedila,**
- **zapisuje podatke na različne načine, uporablja tabele in preproste prikaze,**

- izvede vodeno raziskovanje (odgovarja na vprašanje, napoveduje, opazuje in sporoča),
- uporablja preproste pripomočke,
- svoje delo predstavi na izbrani način.

4 SPLOŠNA PRIPOROČILA

4.1 URESNIČEVANJE CILJEV PREDMETA

Poudarek je na osebnem doživljanju ter upoštevanju **izkušenj** in **zamisli**, ki jih učenci oblikujejo v šoli in zunaj nje. Njihove zamisli in izkušnje so lahko izhodišče za načrtovanje pouka, ki bo zamisli razvijal v smeri znanstvenih pojmov. Pouk naj bo organiziran tako, da bodo učenci razvijali svoje zamisli in odkrivali spoznanja ob **konkretnih dejavnostih** in v **kontekstu**, ki jim je blizu. Učitelj naj jih spodbuja tudi k ozaveščanju, kako so se nečesa naučili (učenje učenja). S tem se bodo razširila in poglobila njihova spoznanja o procesu učenja.

V prvem razredu so dejavnosti vodene, prav tako naj bo v učni proces vključena **igra** (od proste do didaktične). Učitelj lahko vodi pouk s postavljanjem vprašanj, tako da bodo tudi učenci usvojili postavljanje **vprašanj**, na katera bodo lahko sami odgovorili s poskusom, raziskavo ali poiskali informacijo v literaturi. Postopoma pa se večja aktivnost učencev tudi pri načrtovanju poskusov in raziskav. V dejavnostih naj imajo učenci možnost **ubesediti opaženo**, odkrito oz. naj imajo veliko priložnosti, da o svojih zaznavah, predstavah in idejah govorijo. Vsa opazovanja in pozneje opisovanja, iskanja lastnosti, razpravljanje in utemeljevanje pri spoznavanju okolja vodijo tudi k razvoju jezika, opismenjevanja in širjenju besednega zaklada.

Starosti in specifikam otrok naj bodo prilagojene tudi učne oblike od skupinskega pouka (vodeno eksperimentiranje ali raziskovanje) do individualnega dela ali dela v parih in skupinah, pri čemer se znanje prenaša z enega do drugega in ne nastaja le iz lastne izkušnje. Učenci naj imajo možnosti raziskovati z vsemi koraki učenja z raziskovanjem, učitelj naj učence pri tem podpira z vprašanji. Dejavnosti naj vodijo od zamisli do konkretnega rezultata in **izdelka**. To je lahko zbirka fotografij ali histogram po opravljenih meritvah, seznam novih vprašanj, ki so nastala ob neki dejavnosti, risba po opazovanju in podobno.

Učitelj naj upošteva individualne razlike in naj dejavnosti prilagaja zmožnostim učencev. Pri obravnavi nekaterih družbenih vsebin je pomembna socialna občutljivost učitelja.

Če je le mogoče, naj učenci okolje **spoznavajo neposredno, vključevanje pouka na prostem naj bo prisotno v vseh sklopih** (npr. gozd naj učenci spoznavajo v gozdu; kako deluje pošta, naj spoznajo na pošti). Doseganje ciljev naj učitelj poveže z **aktualnimi vsebinami**. Učitelj naj izkoristi **aktualne dogodke** in **situacije** v razredu ter jih vplete v pouk. Tako bodo učenci lažje povezovali izkušnje, ki nastajajo zunaj šole, s poukom. Pouk jim bo bližji, če bo učitelj cilje in vsebine sklopov **smiselno povezoval**, vendar mora biti pri povezovanju jasno, kaj sta vodilna vsebina in cilj pouka in kaj je le njun kontekst ali povezovalna vsebina. Za povezovanje so primerne širše, tradicionalne vsebine, na primer **letni časi** ali **prazniki**, pri čemer lahko smiselno povezujemo različne cilje z naravoslovnega, družboslovnega in spoznavnega področja.

Živa bitja naj učenci spoznavajo predvsem neposredno v naravi in gojilnicah, kjer jih trajno gojijo, ali jih le začasno prinašajo v učilnico in vračajo v naravo. Učenci skrbijo za živa bitja v razredu. Pri skrbi za živali in rastline jim omogočimo čim večjo samostojnost. Živali naj bodo v učilnici le toliko časa, dokler učenci to želijo in lahko skrbijo zanje, potem pa jih nepoškodovane vrnejo v naravo. Pri opazovanju jih navajamo, da varno uporabljajo vsa čutila ter da varno ravnajo z živimi bitji. Nujni pogoj za delo z živalmi v učilnici sta varnost otroka in varnost živali.

Učilnica naj postane za učence **zanimiv prostor**, opremljen z zbirkami, pripomočki, priročno knjižnico, raziskovalnimi koticami in izdelki ter poročili o delu.

Dejavnosti za uresničevanje ciljev predmeta v zadostni meri izvajamo na prostem. Prav tako naj učitelj smiselno in načrtno načrtuje dejavnosti, pri katerih bodo učenci učenje povezali z gibanjem (npr. merjenje prostora s koraki, spoznavanje lastnosti tekočin in trdnih snovi z nošenjem vode v odprti posodi).

Pri doseganju ciljev s področja tehnike uporabljamo različne organizacijske oblike dela, ki omogočajo razvijanje odnosov, sodelovanja, soustvarjanja in ne nazadnje soodgovornosti. Predhodnik tehnike v osnovni šoli je bilo ročno delo, to je izdelovanje različnih predmetov po ustaljenih postopkih dela. Učenci pri ročnem delu običajno izdelujejo predmete individualno. Učencem omogočamo, da v vsakdanjem življenju ugotovijo, **kakšne zmožnosti so potrebne za opravljanje določenega poklica, ob praktičnem delu pa naj ugotavljajo, kakšne zmožnosti imajo sami**. Tako bodo vzpostavili **odnos do sebe in dela**.

4.2 MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

Povezovanje učnih predmetov v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ni le zaželeno, temveč pogosto povsem naravno in spontano. Povezan pouk omogoča celostno obravnavo vsebin, ki tako učencem učinkoviteje približa svet. Medpredmetno povezan pouk pomeni dobro pripravo učencev za vseživljenjsko učenje. Učni predmet spoznavanje okolja daje za povezovanje potreben vsebinski okvir, v katerega se povezujejo cilji in vsebine slovenščine in matematike, pri nekaterih ciljnih in vsebinah pa tudi cilji in vsebine športa ter likovne in glasbene umetnosti. Medpredmetne in znotrajpredmetne povezave so konkretnije predstavljene ob vsakem sklopu učnega načrta.

Medpredmetno povezovanje je prepuščeno učiteljem, ti naj ga izvajajo po svoji presoji, pri tem pa so lahko izhodišča njihovega načrtovanja in izvajanja medpredmetnosti razvijanje postopka ali spretnosti, raziskovalni pristop pri več predmetih, reševanje problemov, vključevanje digitalne tehnologije, cilji in vsebina. Povezujejo naj tiste cilje in vsebine predmetov, za katere vedo, da so smiselni in učinkoviti. Če vsebine spoznavanja okolja pomenijo tematski okvir za povezovanje, so seveda v ospredju cilji tega predmeta. Šele nato

se nanje navezujejo cilji drugih predmetov, ki jih želimo povezati. Tako pouk spoznavanja okolja ne bo zašel iz naravoslovnih ali družboslovnih vidikov in razvodenel v medpredmetni zmešnjavi.

Poleg učinkovitosti učenja je cilj medpredmetnega povezovanja tudi gospodarnejše ravnanje s časom. Tako pridobljeni čas lahko izkoristimo za obravnavo ali utrjevanje zahtevnejših vsebin tako pri spoznavanju okolja kot pri slovenskem jeziku in matematiki. Za uspešen pouk in doseganje ciljev povezovanja priporočamo, da učitelj k povezovanju pristopi načrtno ter povezovanje predmetov in skupne cilje vnese že v letne priprave. Povezovanje z drugimi predmetnimi področji je lahko tudi del razširjenega osnovnošolskega programa (šola v naravi, interesne dejavnosti idr.).

4.3 INDIVIDUALIZACIJA IN DIFERENCIACIJA

Prilagajanje pouka posamezniku je potrebno v vseh fazah: tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot tudi v procesu preverjanja in ocenjevanja znanja. Pri tem je treba upoštevati posebnosti skupine otrok v programu NIS, vključenih v prilagojeni program z NIS, prav tako pa je treba upoštevati, da se pogosto srečujemo z učenci priseljenci ali pa z učenci, ki imajo dodatne motnje, ki terjajo dodatne prilagoditve že na podlagi individualiziranega programa, ki ga ima vsak učenec, vključen v prilagojeni program z NIS (npr. za zagotavljanje komunikacijske in prostorske dostopnosti). Prav tako je lahko pri posameznem učencu ohranjena na posameznem področju boljša zmožnost, ki mu ob individualiziranem pristopu omogoča precej boljše in kompleksnejše dosežke.

Prilagoditve naj učitelj pripravi vnaprej in naj jih načrtuje. Večina prilagoditev je didaktičnih in so sestavni del poučevanja in upoštevajo razlike med učenci ter enake možnosti. Učitelj z diferenciacijskimi ukrepi prilagaja metode, oblike, tempo, strategije učenja in vključuje interese učencev. Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti pouk spoznavanja okolja prilagajamo (notranja diferenciacija) tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Končni cilj individualizacije in diferenciacije je optimalen razvoj zmožnosti vsakega posameznega učenca, do česar pripelje spremljanje napredka vsakega posameznega učenca.

4.4 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Poučevanje je tesno povezano s preverjanjem in ocenjevanjem znanja, saj učitelj ocenjuje tisto, kar je učenec usvojil v procesu učenja in poučevanja. Učitelj naj pred usvajanjem novih spretnosti in znanj preveri učenčevo predznanje, nato pa med usvajanjem novih ciljev učence v skladu z njihovimi individualnimi zmožnostmi vodi in ugotavlja, kako dosegajo cilje. Učencem naj učitelj daje individualne povratne informacije, usmerja in spodbuja naj samovrednotenje doseganja ciljev in standardov znanja.

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju učitelj ocenjuje z opisno oceno, pri čemer z besedami izrazi, kako učenec napreduje glede na opredeljene cilje in standarde v učnih načrtih.

Preverjanje in ocenjevanje naj bo usmerjeno na cilje predmeta in standarde znanja, ki naj bi jih učenci dosegli ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Operativni cilji predmeta zajemajo in predstavljajo pojme, postopke in stališča, standardi pa so vodilo učitelju pri ocenjevanju. Ocenjevanje se nanaša na tisto znanje in spretnosti, ki so jih učenci imeli priložnost usvojiti in utrditi. Načini preverjanja so lahko raznovrstni: učitelj opazuje in posluša učence, ne da bi se vključeval v pogovor, se pogovarja z učenci, hkrati pa jih načrtno opazuje in posluša, pregleduje izdelke učencev (portfolio, poročila, risbe, plakati, praktični izdelki ipd.). Ocenjuje učenčeve ustne odgovore ter pisne, tehnične, praktične in druge izdelke, projektno delo, nastope učencev in druge dejavnosti.

V začetku vzgojno-izobraževalnega obdobja prevladujejo ustno preverjanje in ocenjevanje ter preverjanje in ocenjevanje praktičnih, tehničnih in drugih dejavnosti. Pri ocenjevanju spoznavnih postopkov (npr. opazovanje, primerjanje, razvrščanje, sklepanje) opredeljuje kakovost znanja stopnja pravilnosti (npr. sistematičnost, pravilnost, natančnost, ustreznost). Pri ocenjevanju izhajamo iz opredelitve, kaj naj bi se učenci naučili oziroma naj bi znali, zmogli narediti, obvladali (količina znanja) po končani obravnavi učnega sklopa in kako dobro (kakovost znanja, postopkov, spretnosti), kar opredelimo z ustreznimi kriteriji. Ob končanem obdobju učenja in vseh oblikah preverjanja je treba ugotoviti kakovost in količino usvojenega znanja posameznega učenca. Za te namene je treba oblikovati take naloge oziroma dejavnosti, pri katerih bo učenec pokazal svoje znanje in spretnosti. Pri izbiri nalog in dejavnosti za ocenjevanje naj sodelujejo tudi učenci.

Čeprav stališč učencev do fizičnega in družbenega okolja ne ocenjujemo, je tovrstno poučevanje in razvoj v smeri preišljenega in odgovornega ravnanja nadvse pomembno. Potrebno je kontinuirano opazovanje in spremljanje napredka učencev v oddelku, kar se izrazi v kakovostni povratni informaciji. V podporo optimalnemu razvoju znanja, spretnosti in veščin predlagamo spremljanje, preverjanje naslednjih področij:

- **opazovanja:** kako natančno opazuje ter spretno in domišljeno opisuje;
- **dejavnosti:** kako uspešen je pri dejavnostih razvrščanja, urejanja, merjenja, iskanja lastnosti, podobnosti in razlik ter pri preprostih poskusih in raziskavah, kako spreten je pri uporabi pripomočkov, organizaciji dela in sodelovanju v skupini, kako uspešen je pri iskanju podatkov po virih;
- **predlogi in rešitve:** ustreznost predlaganih rešitev in kako izvirne so te rešitve;
- **izdelki:** koliko izdelek ustreza cilju naloge, kakšna je izvedba (sem spada tudi sprotno vrednotenje delovnih listov in drugih pisnih izdelkov).

Razvijamo in spremljamo tudi razvoj stališč (odnos do narave, strpnost do drugačnosti ipd.), vendar teh ne ocenjujemo. Ne ocenjujemo socialnih spretnosti, ki jih razvijamo in spremljamo pri pouku spoznavanja okolja, na primer poslušanja, reševanja sporov, iskanja soglasja, upoštevanja drugih, nudenja in sprejemanja medsebojne pomoči. Razvijamo in spremljamo tudi sporazumevanje (kako sodeluje v pogovoru in razpravi, kako utemeljuje svoja stališča, kako pozorno posluša sogovornika).

4.5 DIGITALNA TEHNOLOGIJA

Digitalne veščine učenci pridobivajo z uporabi digitalne tehnologije pri učenju. V pouk spoznavanja okolja vključujemo dejavnosti za pridobitev vseh razsežnosti veščin:

- poiskati podatke in digitalne vsebine,
- jih vrednotiti in upravljati z njimi,
- digitalno komunicirati in sodelovati,
- uporabljati tehnologijo za skupinsko delo in deljenje podatkov in digitalnih vsebin z drugimi,
- izbirati primerna komunikacijska orodja v digitalnem okolju glede na različne ciljne skupine in namene,
- ustvarjati lastne digitalne vsebine, se zavedati pomena digitalnega odtisa in poznati osnovna pravila navajanja digitalnih virov.

Vključevanje digitalne tehnologije naj bo smiselno in učinkovito; upravičeno, učencem naj omogoča hitrejše in kakovostnejše doseganje ciljev.

ZNANJA IZVAJALCEV

PREDMET	IZVAJALEC	ZNANJA
Spoznavanje okolja	Učitelj	S področij visokošolskega izobraževanja defektologije ali specialne in rehabilitacijske pedagogike